Statistikk for UB UiT

2017

Innhald

1 BAKGRUNN 4
2 PERSONALE OG ØKONOMI 5
2.1 Personale 5
2.1.1.1 Årsverk 5
2.1.2 Kvinnedel 5
2.1.3 Sjukefråvær 6
2.2 Økonomi 7
2.2.1 Samandrag – nøkkeltal mm. 7
2.2.2 Rekneskapstal 9
2.2.2.1 UBs utgifter til lønn & drift, husleige og litteratur 9
2.2.2.2 Utvikling i UBs løyving til innkjøp av litteratur – realverdinedgang 9
2.2.2.3 UiTs fordeling av midlane - del av UiTs løyving som går til UB 10
2.2.3 Litteraturbudsjettet 10
3 BESTAND OG TILVEKST 13
3.1 Bøker 13
3.2 Tidsskrift 13
4 BRUK 15
4.1 Det fysiske biblioteket 15
4.1.1 Besøk i biblioteket 15
4.1.2 Brukarplassar 16
4.2 Nettsider 17
4.2.1 UBs nettsider 17
4.2.2 Oria/Biblioteksøk 18
4.3 Sosiale medium 18
4.4 Bruk av dei fysiske samlingane 18
4.4.1 Utlån 18
4.4.2 Interne lån 20
4.4.3 Fjernlån 20
4.4.4 Innlån 22
4.5 Bruk av dei elektroniske samlingane 23
4.5.1 E-bøker 23
4.5.2 Tidsskrift 25
5 FAGLEG AKTIVITET 29

5.1 Opplæring 29
5.1.1 Undervisning 29
5.1.2 Nettkurs 31
5.2 Publisering og formidling 32
5.3 Open vitskap («Open Science») 32
5.3.1 Publiseringsfondet 32
5.3.2 Open Access 32
5.3.3 Munin 33
5.3.4 Septentrio 34
5.3.5 UiT Open Research Data 36

1 BAKGRUNN

Denne rapporten gjev ei kvantitativ oversikt over ressurstilbod, aktivitetar og resultat på Universitetsbiblioteket (UB) ved UiT Noregs arktiske universitet (UiT), og skal vera eit vedtaksgrunnlag internt.

Rapporten gjeld for 2017 og – der det er mogleg – inntil ti år tilbake i tid. Vi kallar her dette tidsrommet for statistikkperioden. I statistikkperioden har UB gått igjennom fleire samanslåingar. I 2009 blei UiT slege saman med Høgskolen i Tromsø, og UB blei utvida med Lærarutdanningsbiblioteket og Ingeniør- og samtidskunstbiblioteket. I 2013 blei UiT slege i saman med Høgskolen i Finnmark, og UB blei utvida med Altabiblioteket og Hammerfestbiblioteket. Same året blei òg Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi (Result) ein del av UB. I 2015 blei UiT slege saman med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik, og året etter, i 2016, blei Harstadbiblioteket og Narvikbiblioteket ein del av UB.

Rapporten er basert på ei rekkje ulike kjelder. Fleire av områda som er dekte i rapporten, har UB ikkje ført statistikk på tidlegare, og kvaliteten på datagrunnlaget varierer. På nokre område er det operert med delvise og/eller estimerte tal. Det er spesifisert i dei enkelte avsnitta. Statistikkarbeidet på UB er framleis under oppbygging. På lengre sikt satsar vi på å ha eit fullgodt datagrunnlag for alle dei dekte områda, og å kunna gå meir i djupna på nokre område.

Rapporten gjev ikkje eit utfyllande bilete av all aktivitet ved det samla Universitetsbiblioteket, og aktivitet som utviklingsarbeid, sakshandsaming, forsking og formidling er ikkje fullt ut dekt av rapporten.

2 PERSONALE OG ØKONOMI

2.1 Personale

2.1.1.1 Årsverk

Personalet på UB auka jamt frå 2008 til 2017, som vist i figur 1 og tabell 1. Auken skuldast i hovudsak fusjonar med andre institusjonar (HiTø, HiF, HiH, HiN) og Result. Arbeidsstokken på UB utgjorde totalt 106,62 årsverk i 2017. Brorparten (77 %) av dei tilsette jobbar i administrative stillingar (leiing, støtte + administrasjon). Resten (23 %) er vitskaplege stillingar. Delen av administrative stillingar har auka frå 75 % i 2016 til 77 % i 2017.

Figur 1: Tal på årsverk per stillingsgruppe 2008-2017

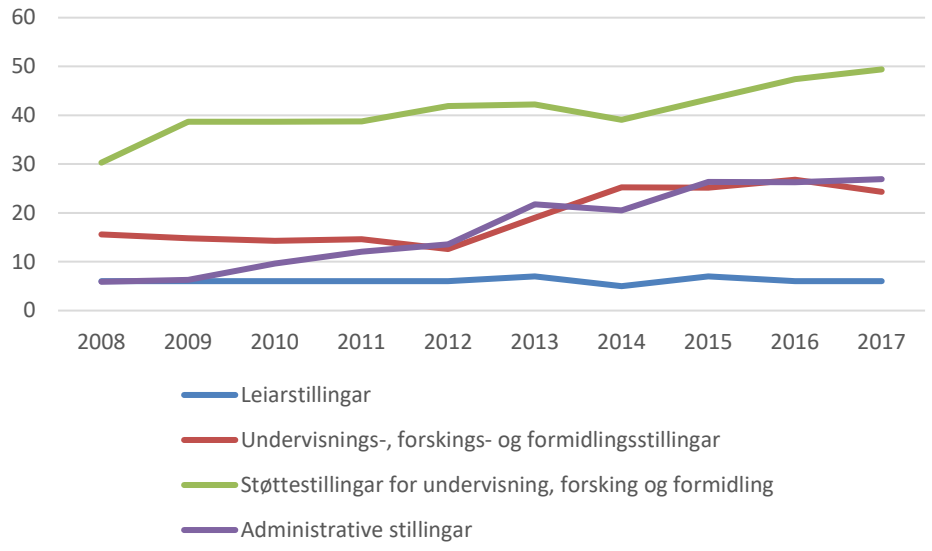

Tabell 1: Tal på årsverk per stillingsgruppe 2008-2017

Stillingsgruppe	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Leiing[1]	6	6	6	6	6	7	5	7	6	6
Vitskapleg[2]	15,6	14,8	14,3	14,6	12,6	19	25,21	25,2	26,8	24,3
Støtte[3]	30,3	38,7	38,67	38,77	41,9	42,2	39,1	43,3	47,4	49,4
Administrasjon[4]	5,9	6,3	9,6	12,07	13,57	21,77	20,54	26,32	26,27	26,92
Totalt	**57,8**	**65,8**	**68,57**	**71,44**	**74,07**	**89,97**	**89,85**	**101,82**	**106,47**	**106,62**

(Kjelde: DBH)

2.1.2 Kvinnedel

Figur 2 viser kor stor del i prosent kvinner utgjer av den totale arbeidsstokken. Tala er baserte på årsverk.

[1] Inneheld desse stillingane: Avdelingsdirektør, Avdelingsleiar, Instituttleiar, Seksjonssjef, Sjefingeniør, Underdirektør.
[2] Inneheld desse stillingane: Dosent, Førsteamanuensis, Førstebibliotekar, Førstelektor, Postdoktor, Professor, Professor II, Stipendiat, Universitetsbibliotekar, Universitetslektor, Vitskapleg assistent.
[3] Inneheld desse stillingane: Avdelingsingeniør, Bibliotekar, Hovudbibliotekar, Kontraktlønt, Overingeniør, Senioringeniør, Spesialbibliotekar.
[4] Inneheld desse stillingane: Fullmektig, Førstekonsulent, Førstesekretær, Konsulent, Prosjektleiar, Rådgjevar, Sekretær, Seniorkonsulent, Seniorrådgjevar.

Figur 2: Kvinnedel i prosent (basert på årsverk)

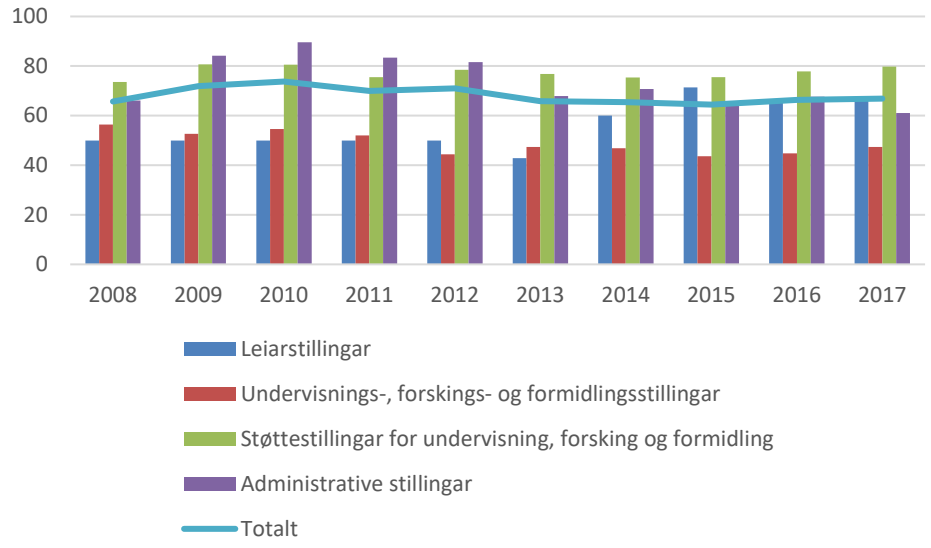

(Kjelde: DBH)

2.1.3 Sjukefråvær

Figur 3: Sjukefråvær i %, gruppert etter fråværslengd

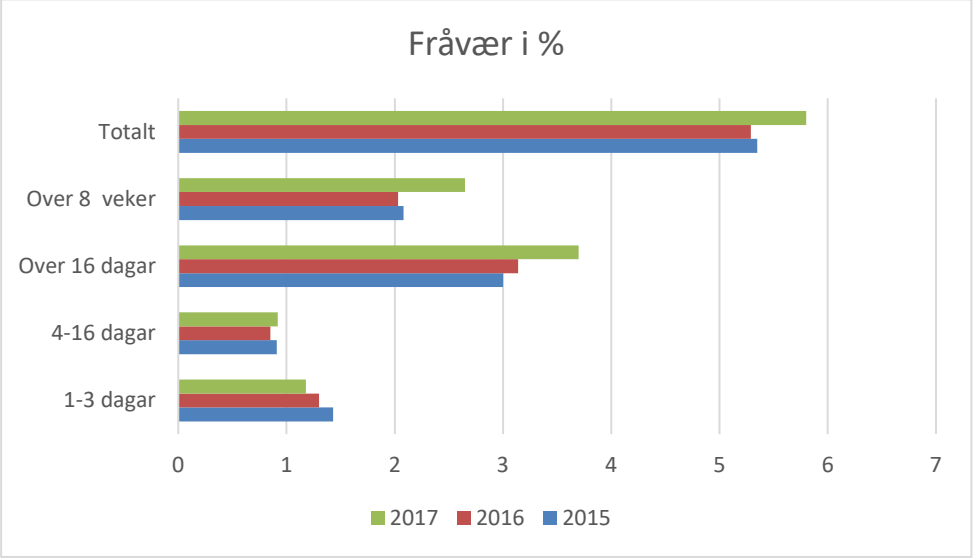

2.2 Økonomi

2.2.1 Samandrag – nøkkeltal mm.

Tabell 2: Samandrag - nøkkeltal

	2007	2010	2015	2016	2017	
Total budsjettramme, litteratur + lønn/drift (1000 kr)	82 253	104 429	108 227	115 188	123 908	[1]
Av dette budsjettert til lønn & drift (1000 kr)	62 640	66 271	62 336	64 873	70 408	[2]
Tal på årsverk ved UB, inkl. Result f. 2013 og HiH, HiN f. 2016	68,5	77,4	106,6	113,8	106,62	[3]
Tal på årsverk ved UiT Noregs arktiske universitet	1 981	2 475	3 083	3 444	3 487	[4]
Utgifter til litteratur, spes. formål og felleslitteratur (budsjett, 1000 kr)	31 500	38 160	50 131	50 318	53 500	[5]
UBs del av UiTs totale midlar til fordeling	5,00 %	4,40 %	4,50 %	4,00 %	3,60 %	

Kjelder:
[1] ePhorte 2016/5557 (BS)
[2] ePhorte 2016/5557 (BS)
[3] Kilde: DBH
[4] Kilde: UiT nøkkeltal
[5] ePhorte 2016/5557 (BS)

Nedanfor følgjer tre nasjonale indikatorar for UH-bibliotek i Noreg. Tal for 2017 var ikkje tilgjengelege i skrivande stund. Tal for Nord universitet er sette saman av tal for Universitetet i Nordland og Nord universitet.

Figur 4: Primærbrukarar per bibliotekårsverk

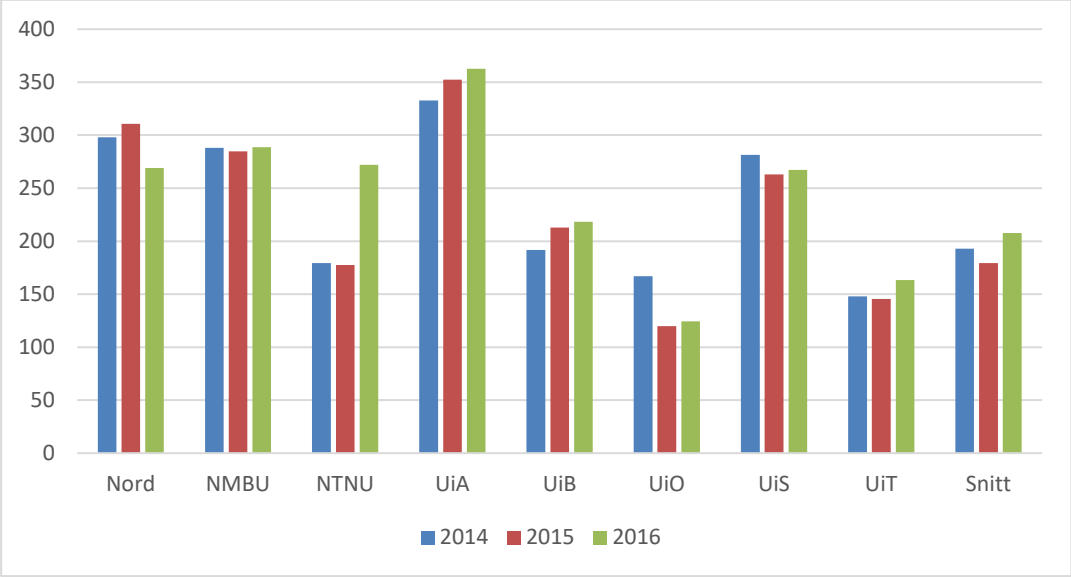

(Kjelde: DBH/NB)

Figur 5: Utlån og nedlasting per primærbrukar

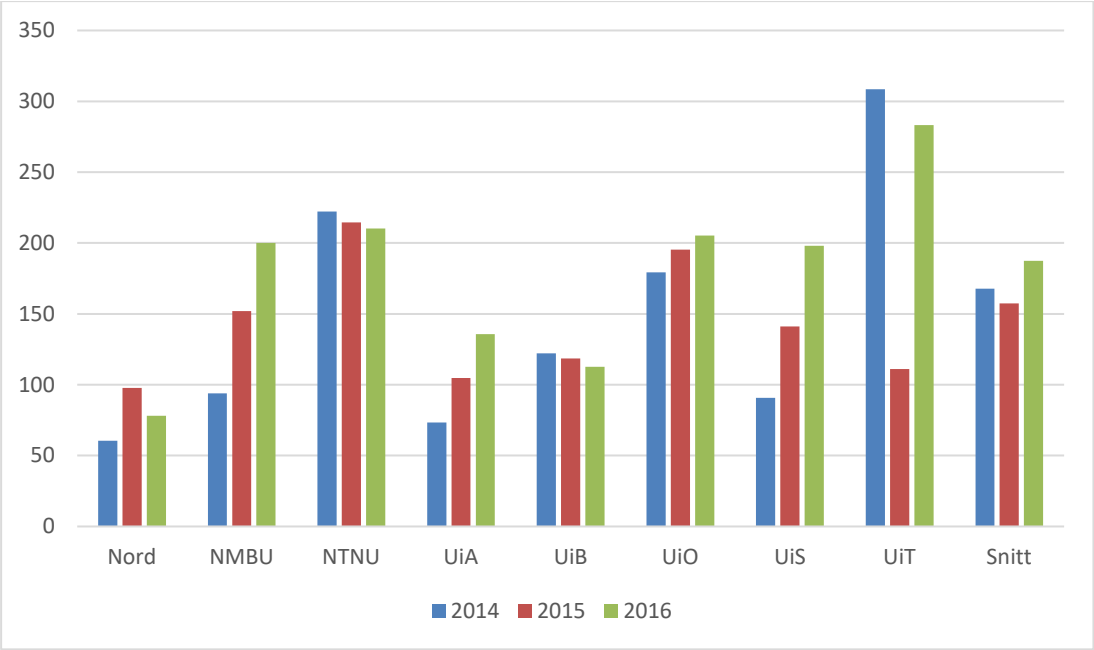

(Kjelde: DBH/NB)

Figur 6: Innkjøpskostnad per primærbrukar

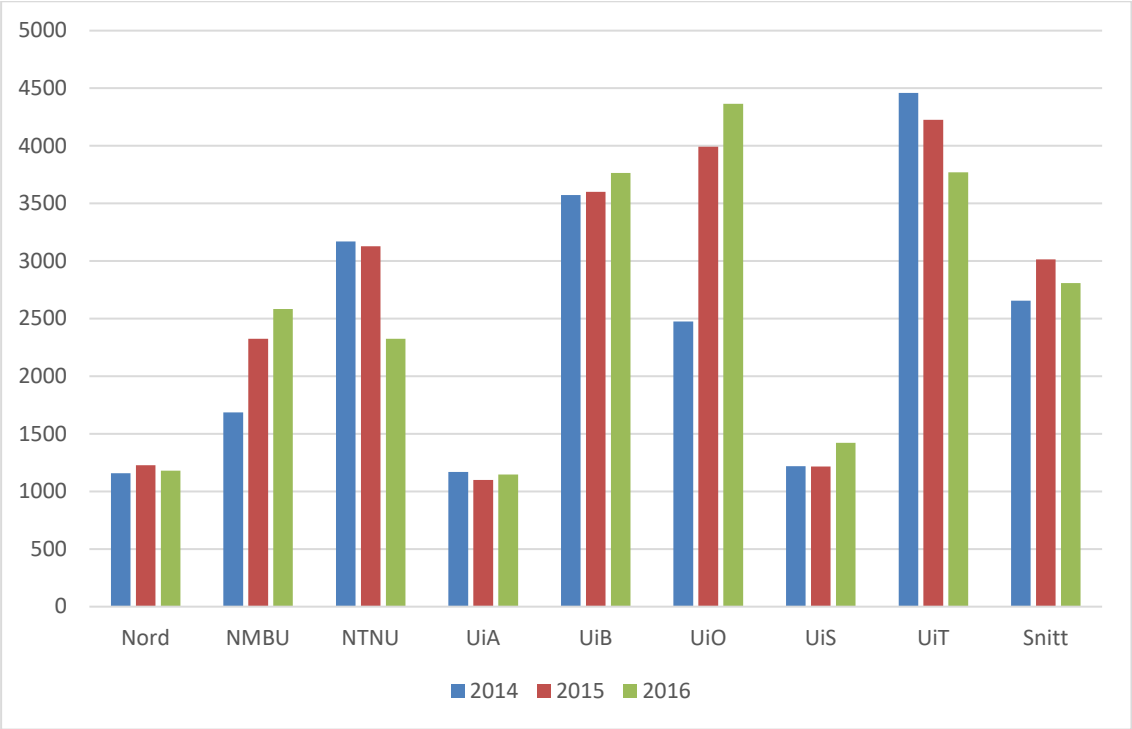

(Kjelde: DBH/NB)

2.2.2 Rekneskapstal

2.2.2.1 UBs utgifter til lønn & drift, husleige og litteratur

Figur 7: Rekneskapstal for UB 2008-2017 (1000 kr.)

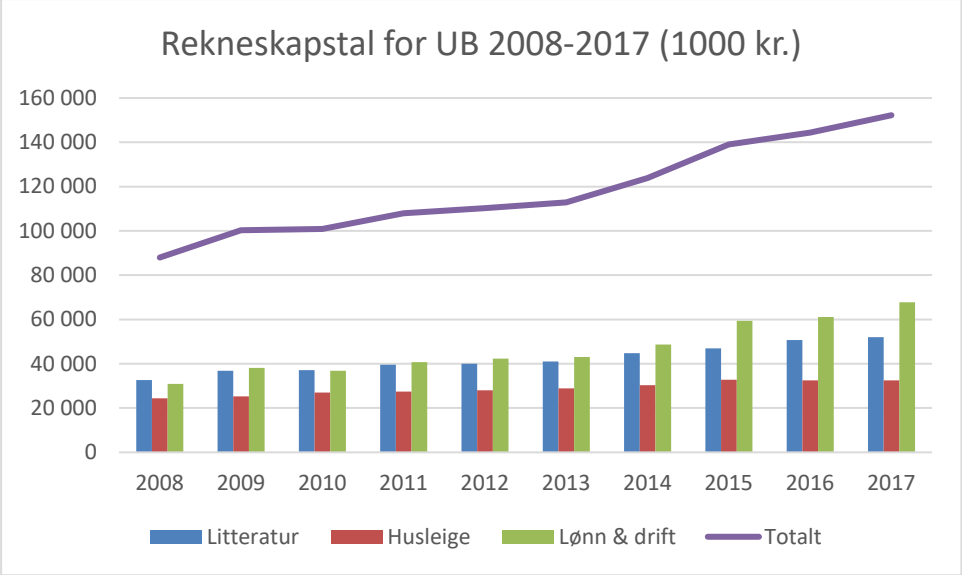

2.2.2.2 Utvikling i UBs løyving til innkjøp av litteratur – realverdinedgang

I nominelle kroner har løyvt beløp til litteratur vore stabilt og blitt kompensert for ei generell norsk lønns- og prisstigning.

I t.d. perioden 2013-2017 blei litteraturbudsjettet kompensert med ei lønns- og prisstigning på 2-4 %. Når ein tek omsyn til den gjennomsnittlege utanlandske prisstigninga på om lag 6 % i same perioden, har det i realiteten vore ein realverdinedgang.

I perioden 2006-2017 var det ein realverdinedgang på 12 %.

Utviklinga er vist i diagrammet nedanfor. Fusjonane i 2013 (med Høgskolen i Finnmark) og 2016 (med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik) er årsaka til knekkpunkta i kurvene i 2014 og 2016.

Figur 8: Utvikling i litteraturløyving 2006-2017

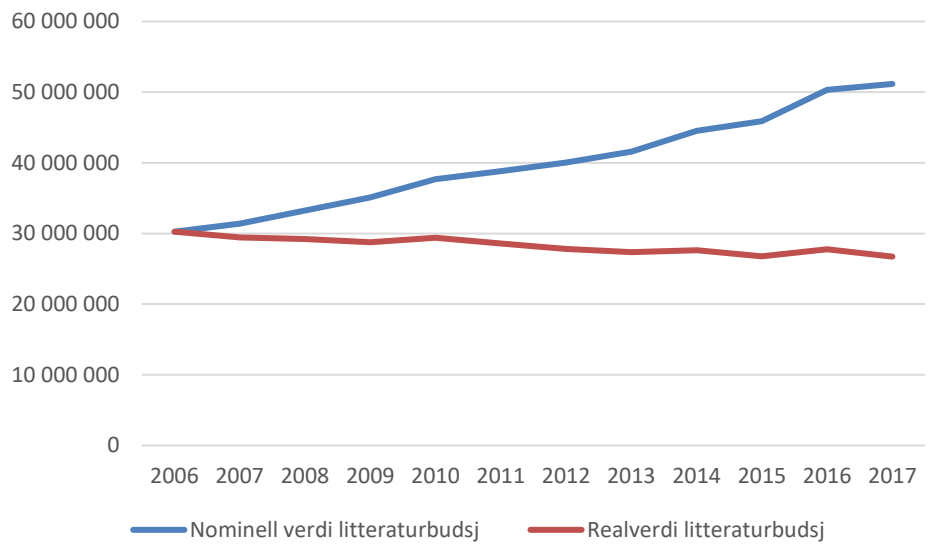

Endringar i valutakursar gjev store utslag i kjøpekrafta til litteraturbudsjettet. I fleire år, til og med 2012, var den norske krona sterk i forhold til annan valuta. Dette gav auka kjøpekraft og høve til å halda ved lag abonnement og innkjøp trass i monaleg prisstigning.

Åra med sterk norsk krone har gjeve UB ei auka kjøpekraft og høve til å halda ved lag abonnement og innkjøp trass i monaleg prisstigning. Derimot innebar åra med låg kronekurs ei betydeleg redusert kjøpekraft.

2.2.2.3 UiTs fordeling av midlane - del av UiTs løyving som går til UB

Figur 9: Prosentvis del av UiTs løyving som går til UB

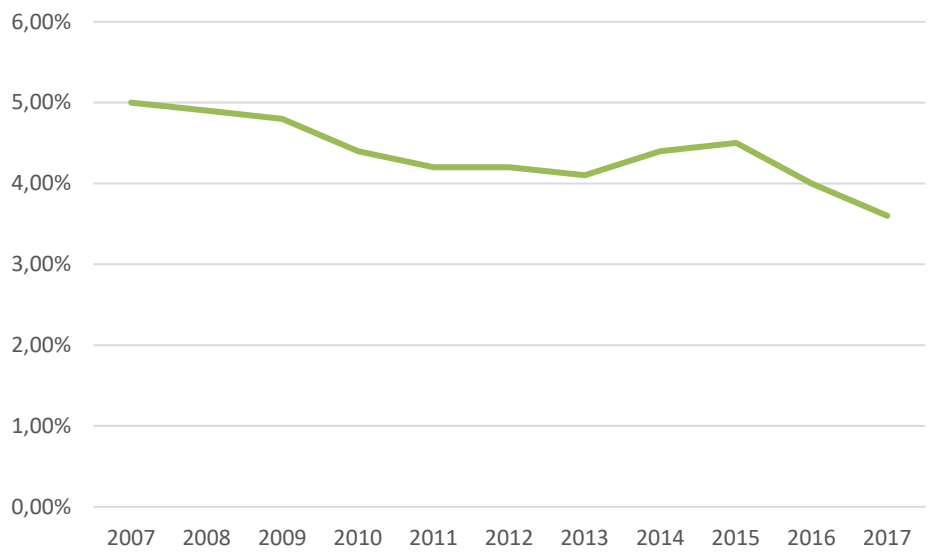

2.2.3 Litteraturbudsjettet

Dei følgjande tre figurane viser korleis litteraturbudsjettet blei fordelt i 2017.

Figur 10 viser den prosentvise fordelinga av litteraturbudsjettet i 2017 på dei ulike vitskapsdisiplinane. Figuren viser altså kor mykje pengar UB har brukt på litteratur, ikkje kor mykje litteratur som er tilgjengeleg innanfor dei ulike vitskapsdisiplinane. Til dømes er det jamt over slik at litteratur innanfor humaniora kostar mindre enn litteratur innanfor andre fag.

Figur 10: Litteraturbudsjett 2017 fordelt per vitskapsdisiplin

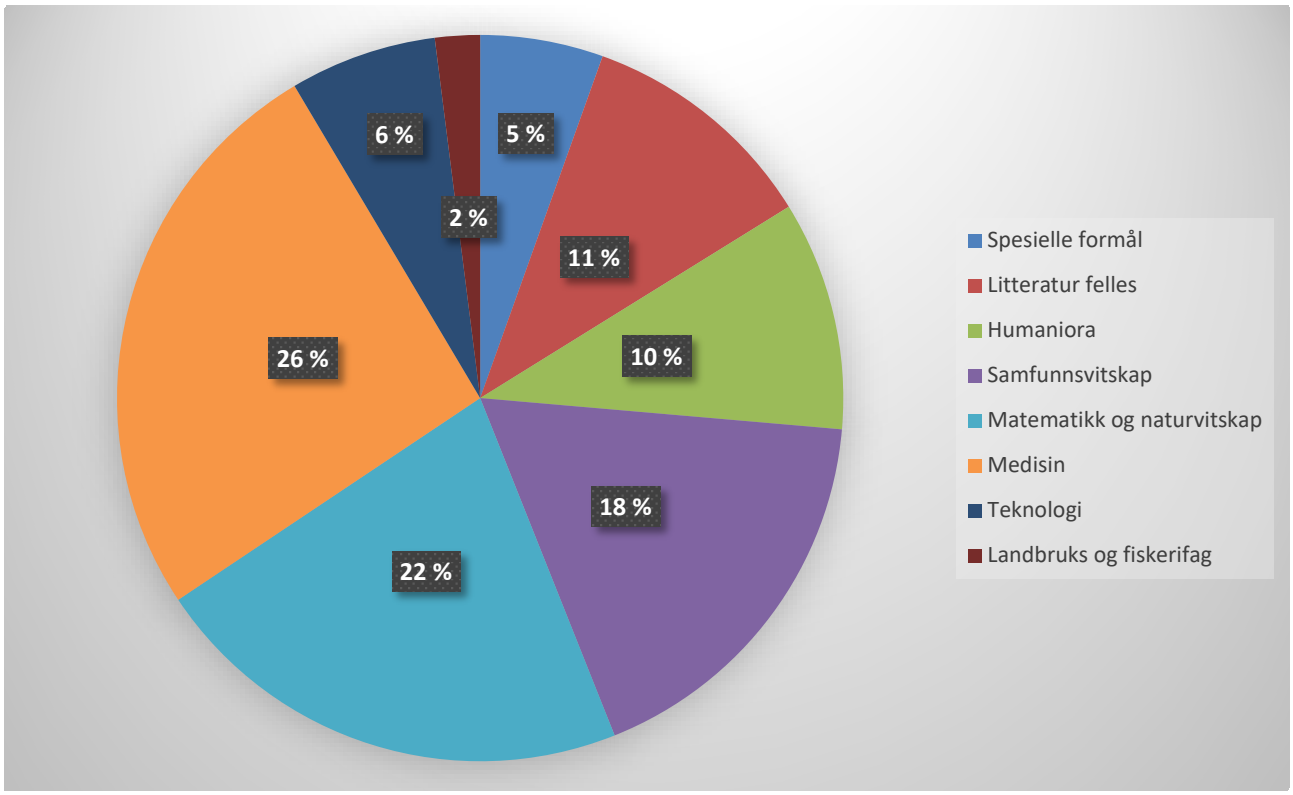

Figur 11 viser korleis litteraturbudsjettet i 2017 fordelte seg i prosent mellom tidsskrift og bøker.

Figur 11: Litteraturbudsjett 2017 fordelt mellom tidsskrift og bøker

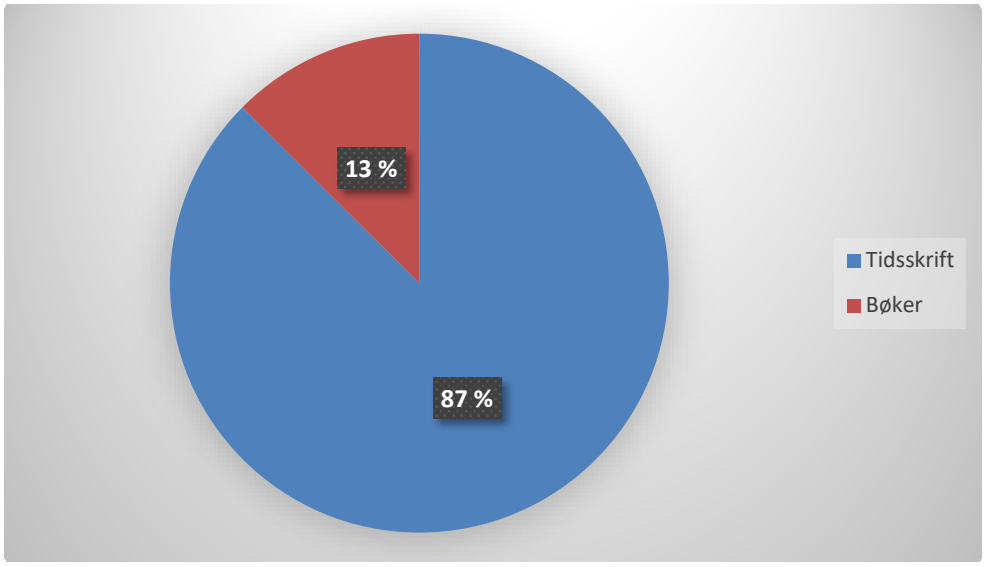

Figur 12 viser fordelinga mellom bok- og tidsskriftbudsjettet i 2017 innanfor dei ulike vitskapsdisiplinane.

Figur 12: Bok- og tidsskriftbudsjett per vitskapsdisiplin

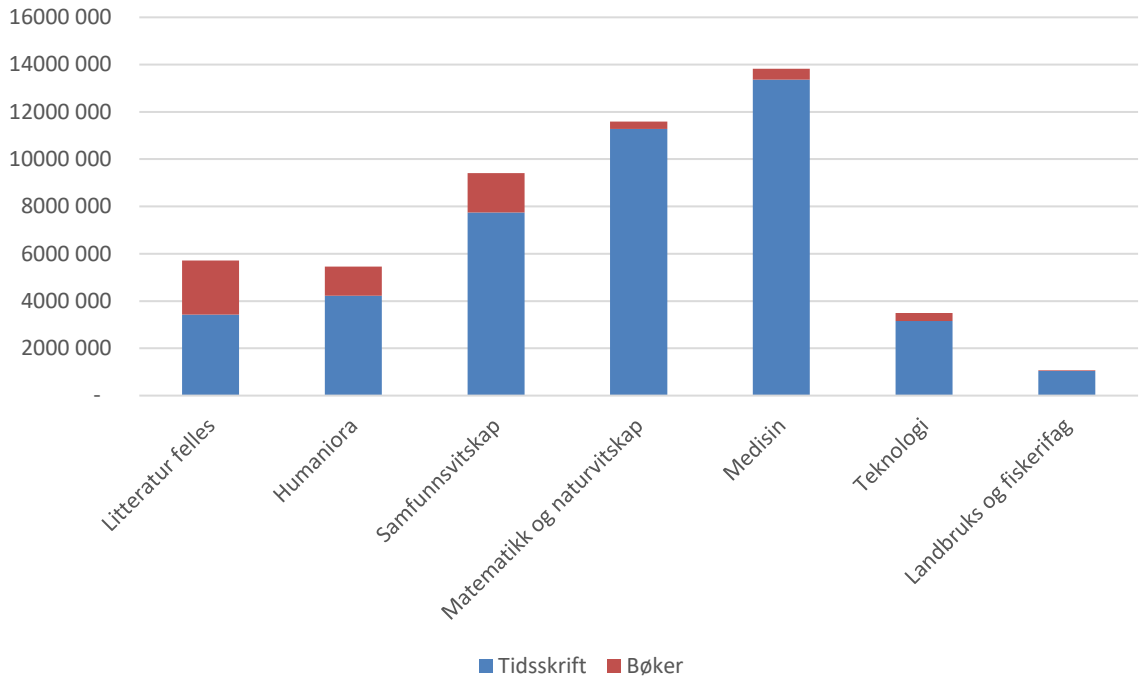

3 BESTAND OG TILVEKST

I dette kapittelet ser vi på korleis bestanden av fagressurssamlingane til biblioteket har utvikla seg.

3.1 Bøker

Som bøker reknar vi her også andre ikkje-løpande ressursar som t.d. CD-ar, DVD-ar og musikknotar. Tabell 3 og figur 13 viser utviklinga av bokbestanden i tal på eksemplar. Vi manglar pålitelege tal for e-bøker i 2008, og året er derfor ikkje med i figuren. Dei stipla linene i figuren viser lineær trend. E-bokbestanden inkluderer også bøker som UB ikkje har kjøpt enno, men som er tilgjengelege for brukarane gjennom såkalla brukarstyrt innkjøp. Svingingane i e-bokbestanden dei siste tre åra skuldast aktivering og utskifting av PDA-pakkar. Medan e-bokbestanden har hatt klart aukande tendens i statistikkperioden, har papirbokbestanden flata ut og jamvel gått ned dei siste tre åra. Oppgangen av e-bestanden er eit utslag av at UB allereie i 2011 vedtok å velja elektroniske framfor trykte bøker der det var mogleg. Etter lineær framskriving vil e-bokbestanden gå forbi p-bokbestanden i 2035.

Tabell 3: Bokbestand (eksemplar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Fysisk	772 237	801 071	827 275	852 720	875 545	895 147	911 814	904 598	893 857	891 563
Elektronisk		304 173	318 589	399 743	425 478	474 439	517 336	465 074	583 810	526 729
Totalt	**772 237**	**1 105 244**	**1 145 864**	**1 252 463**	**1 301 023**	**1 369 586**	**1 429 150**	**1 369 672**	**1 477 667**	**1 418 292**

Figur 13: Bokbestand (eksemplar)

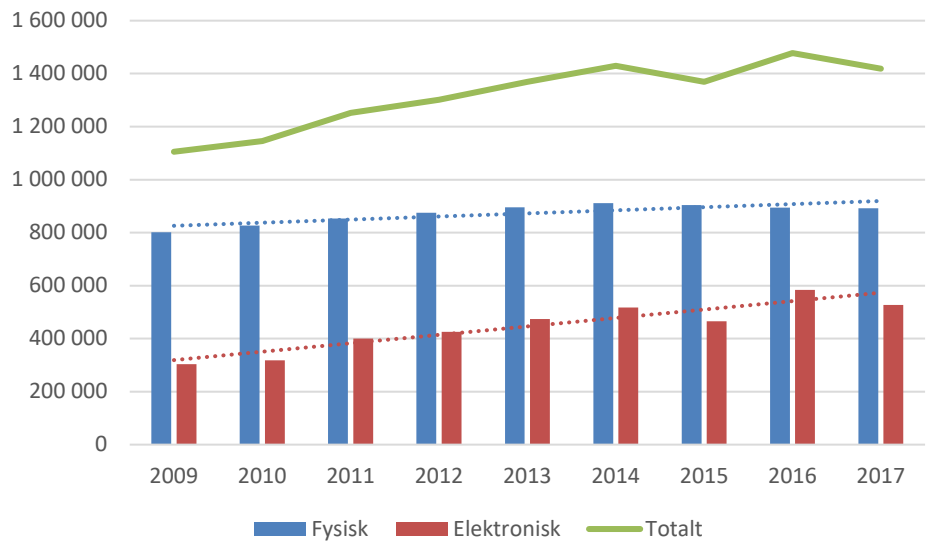

3.2 Tidsskrift

Som tidsskrift reknar vi her også andre løpande ressursar som t.d. konferanserapportar. Tabell 4 og figur 14 viser utviklinga av tidsskriftbestanden i tal på titlar. Kvart tidsskrift er her altså berre talt éin gong same kor mange abonnement/behaldningar UB har. Tidsskriftbestanden inkluderer også tidsskrift som ikkje er blir utgjevne lenger, men som UB framleis har i samlinga. Vi manglar pålitelege tal for e-tidsskrift i 2008, og året er derfor ikkje med i figuren. Dei stipla linene i figuren viser lineær trend. Allereie i 1999 vedtok UB å velja

elektroniske framfor trykte tidsskrift der det var mogleg. Som ein konsekvens har bestanden av papirtidsskrift flata ut dei siste åra, medan UB lenge har hatt fleire e-tidsskrift enn p-tidsskrift. Også i statistikkperioden har e-tidsskrift hatt ein jamn oppgang fram til 2014. Det er fleire årsaker til at kurva for bestanden av e-tidsskrifttitlar stig bratt etter 2014. Den første, reelle, årsaka er at nokre omfattande e-ressursar blei aktiverte i perioden. Den andre årsaka er at ein god del e-tidsskrift tidlegare var tilgjengelege for brukarane via databasar og andre UB-nettsider utan at dei var registrerte i det gamle biblioteksystemet. Desse titlane er difor ikkje med i statistikken for 2014 og tidlegare år. Med andre ord svarer berre ein del av den bratte stiginga til ein reell auke av e-tidsskrift etter 2014.

Tabell 4: Tidsskriftbestand (titlar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Fysisk	7 742	7 876	8 017	8 105	8 183	8 261	8 297	8 372	8 473	8 528
Elektronisk		13 016	13 216	13 462	16 477	16 555	16 495	33 167	44 839	55 599
Totalt	**7 742**	**20 892**	**21 233**	**21 567**	**24 660**	**24 816**	**24 792**	**41 539**	**53 312**	**64 127**

Figur 14: Tidsskriftbestand (titlar)

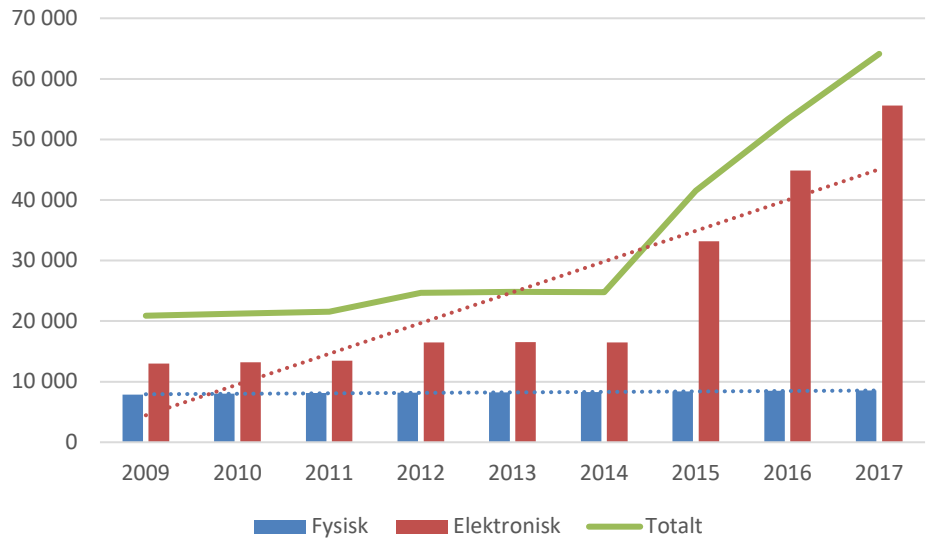

4 BRUK

4.1 Det fysiske biblioteket

4.1.1 Besøk i biblioteket

I tidlegare år har besøkstala vore nokså usikre ettersom det har vore mykje feil med besøksteljarane på enkelte av utlånsstadene. Dei fleste utlånsstadene på UB fekk nye besøksteljarar i oktober/november 2017. Vi skal derfor her berre presentera tal frå dei nye besøksteljarane, og då berre frå dei månadene der teljarane var aktiverte heile månaden. Også besøksteljinga basert på dei nye teljarane har ein del feilkjelder: For det første er teljinga til dels unøyaktig, særleg når fleire passerer teljaren samtidig. For det andre er dei to teljarane på KS plasserte slik at dei tel som besøk også brukarar som kjem inn hovudinngangen og går rett ned i Stornhallen eller til UB-auditoriet, men ikkje inn i sjølve biblioteket.

Figur 15 viser tal på besøk per månad på dei utlånsstadene der dei nye besøksteljarane var aktiverte i slutten av 2017.

Figur 15: Tal på besøk i oktober, november og desember 2017

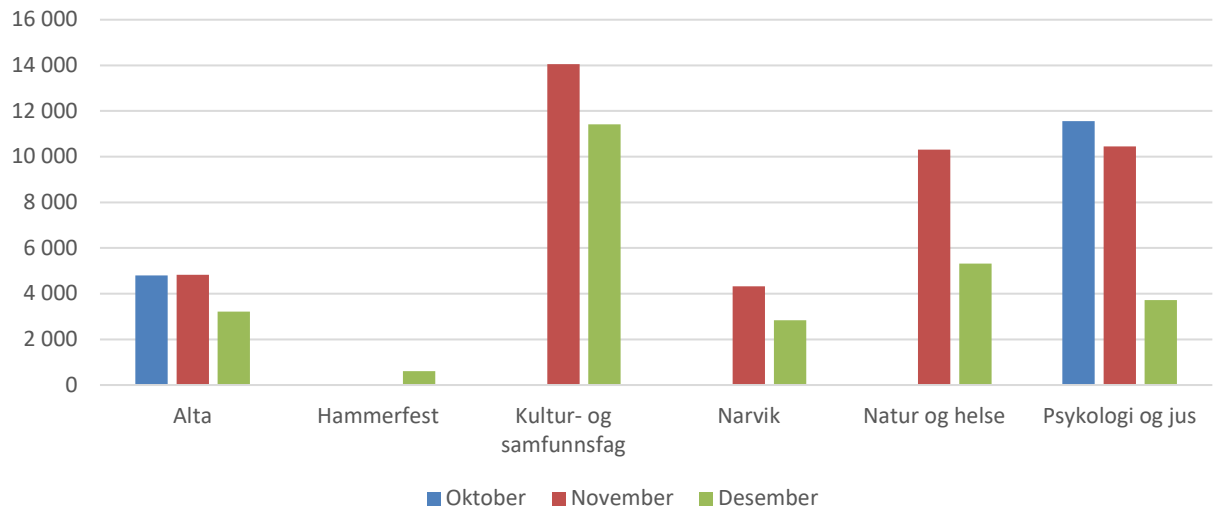

I figur 16 ser vi korleis besøket fordeler seg på opningstimane. Figuren skal lesast slik at t.d. søyla over 10.00 viser tal på besøk mellom kl. 10 og 11 i dei månadene der teljaren var aktiv heile månaden på den aktuelle utlånsstaden. Det er flest besøk midt på dagen på desse utlånsstadene, men dei når besøkstoppen på litt ulike tidspunkt. Narvik, Natur og helse og Psykologi og jus har flest besøk per time mellom kl. 12 og 13. Hammerfest når toppen allereie mellom kl. 10 og 11, medan det på Kultur- og samfunnsfag først skjer tre timar seinare, mellom kl. 14 og 15. I Alta kan vi per i dag ikkje ta ut besøkstal per time. Vi håpar at dei nye besøksteljarane skal bli aktivert på alle utlånsstadene i løpet av 2018.

Figur 16: Besøk per opningstime i oktober, november og desember 2017

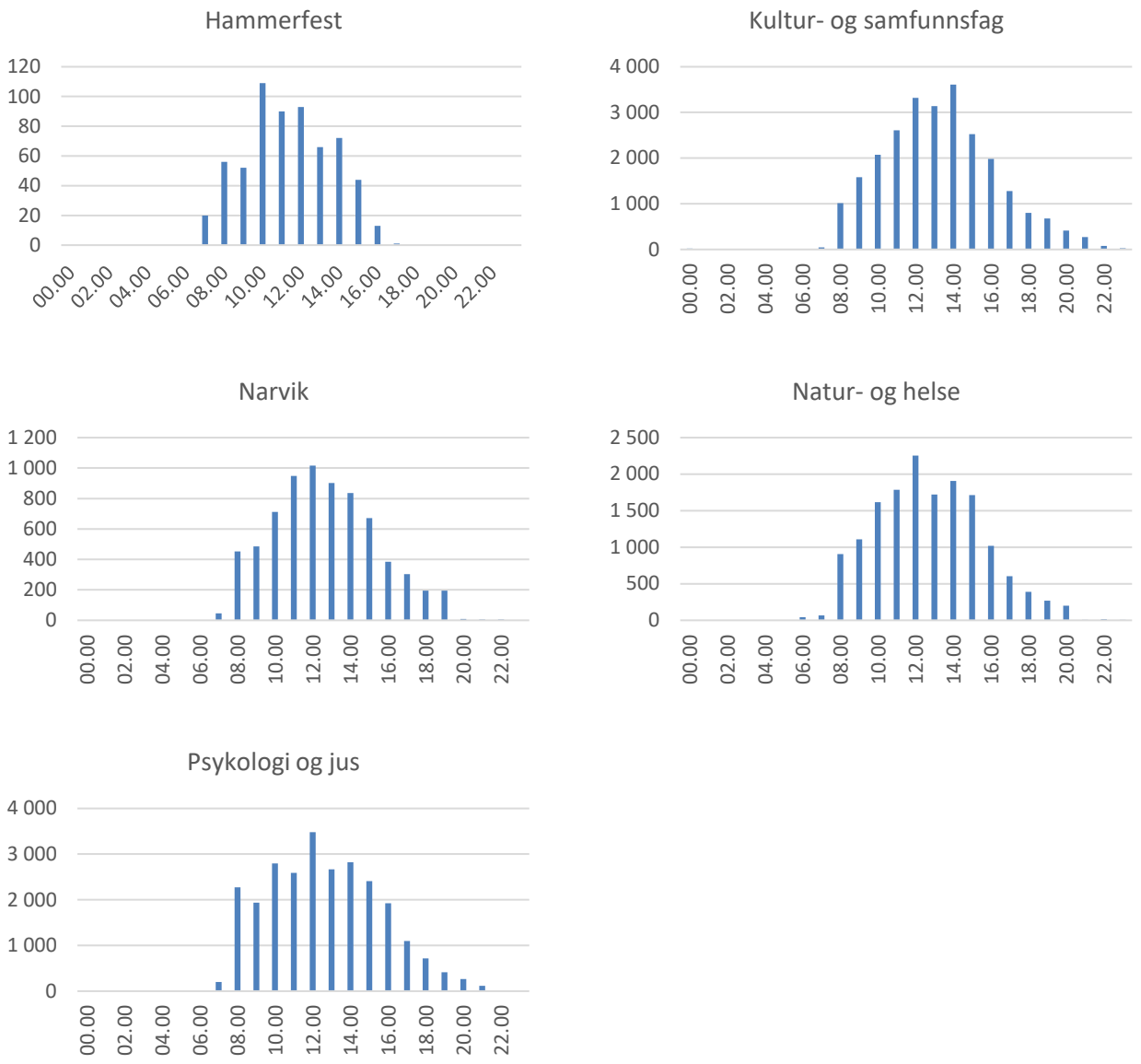

4.1.2 Brukarplassar

UB tilbyr per 31.12.2017 i alt 1 516 brukarplassar. Figur 17 viser korleis desse fordeler seg på dei ulike utlånsstadene.

Figur 17: Tal på brukarplassar på dei ulike utlånsstadene i 2017

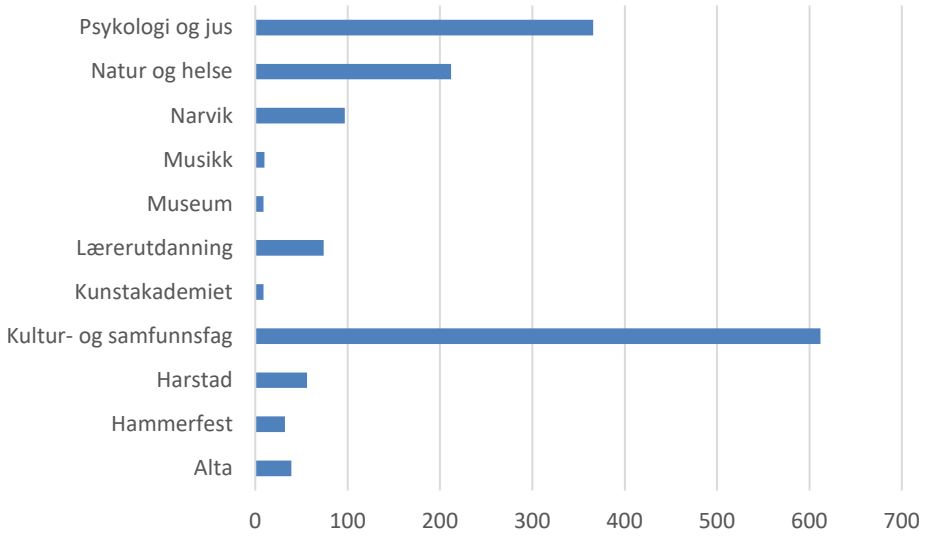

4.2 Nettsider

4.2.1 UBs nettsider

UBs nettsider[5] har i 2017 hatt 5 947 915 sidevisningar. Tala inkluderer ikkje bruk av Oria/Biblioteksøk, som er omtalt i neste avsnittet. Tala er noko usikre pga. mogleg robottrafikk. Samtidig har vi ikkje fullgod bruksstatistikk for fleire andre nettsider som UB har ansvar for, t.d. dei som ligg under domenet site.uit.no.

Tabell 5 viser dei ti mest besøkte UB-nettsidene i 2017. Jamført med heile uit.no-domenet er UB-framsida den sjette mest besøkte nettsida, og Arkitekturguiden den 13. mest besøkte nettsida på UiT.

Tabell 5: Dei ti mest besøkte UB-nettsidene i 2017

Domene	Side	Tittel	Sidevisningar
uit.no	/ub	Universitetsbiblioteket (framside)	196 021
ub.uit.no	/arkinord/	Arkitekturguide for Nord-Norge og Svalbard	57 253
uit.no	/ub/skrive/art?p_document_id=429864	Eksempelsamling APA 6th norsk	19 123
uit.no	/ub/fag	Finn fagstoff	16 475
uit.no	/ub/skrive	Skrive og referere	15 748
uit.no	/ub/skrive/endnote	Endnote	11 953
result.uit.no	/	Result (framside)	11 371
uit.no	/ub/lane	Låne	11 153
uit.no	/ub/bruk	Bruk av biblioteket	7 783
uit.no	/ub/omub	Om UB	7 220

[5] Her inngår uit.no/ub, result.uit.no, munin.uit.no, septentrio.uit.no og andre sider på ub.uit.no.

Vi held på å kartleggja bruken av nettsidene til UB meir systematisk for å kunna gje ein grundigare analyse i seinare statistikkrapportar. Nettbruksstatistikken vil då òg kunna brukast som grunnlag for å optimera nettsidene våre.

4.2.2 Oria/Biblioteksøk

Tabell 6 viser tal på besøk (sidevisningar) og søk i Oria/Biblioteksøk.

Tabell 6: Besøk og søk i Oria/Biblioteksøk

	2014	2015	2016	2017
Besøk		134 536	280 338	321 554
Enkelt søk	187 056	380 720	681 974	718 081
Avansert søk	14 538	32 850	47 359	46 129

Det nye søkjesystemet var i bruk i heile 2014 (parallelt med det gamle systemet), men det blei ikkje lansert før i november same året. Det forklarer den låge bruken i 2014.

4.3 Sosiale medium

UB er representert på fleire sosiale medieplattformer. UB si Facebook-gruppe har 1 402 følgjarar (per 31.12.2017), på Instagram har UB 394 følgjarar (per 02.05.2018), og på Twitter 582 følgjarar (per 02.05.2018).

4.4 Bruk av dei fysiske samlingane

4.4.1 Utlån

Tabell 7 og figur 18 viser utviklinga av tal på utlån av fysisk materiale frå eiga samling. Dei siste ti åra har utlånet lege på mellom om lag 86 000 og 100 000. Nedste rada i tabellen viser den relative utviklinga av utlånet med utgangspunkt i tala for 2008. Utlånet i 2017 utgjorde 99 % av utlånet i 2008. Men tendensen over heile statistikkperioden er fallande, som den stipla tendenslina i figuren indikerer. Dette trass i at UB har fått fleire utlånsstader pga. fusjonar.

Tabell 7: Utlån

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Utlån	87 659	100 623	97 704	91 870	91 388	88 920	96 741	89 807	88 698	86 358
Del i %, 2008 = 100 %	100	115	111	105	104	101	110	102	101	99

Figur 18: Utlån

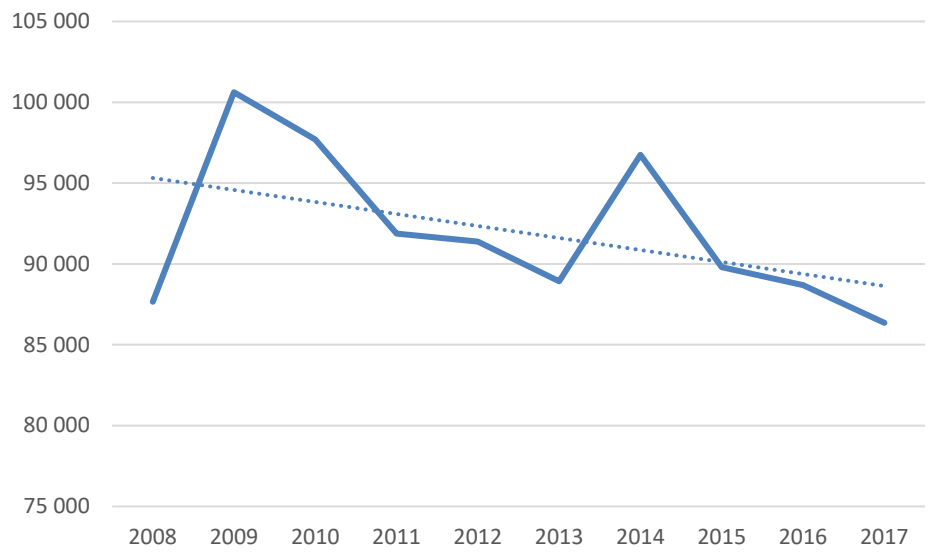

Tabell 8 viser korleis utlånet fordeler seg på dei ulike utlånsstadene. 2016-tala for Harstad og Narvik er noko usikre pga. samanslåing av biblioteksystemet.

Tabell 8: Utlån per utlånsstad

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	%[6]
Alta						3 627	13 591	12 599	10 403	10 177	75
Hammerfest						759	3 250	3 648	2 840	3 048	84
Harstad									9 644	9 110	94
Ingeniør og samtidskunst		1 878	1 956	1 673	1 209	1 055	558				
Kultur og samfunn	54 572	57 879	52 665	42 582	43 544	39 972	35 247	33 557	24 346	23 157	42
Kunstakademiet							111	103	68	218	196
Lærarutdanning		9 966	10 787	10 102	10 022	9 893	10 503	9 990	8 982	9 326	94
Museum	4 068	4 127	3 619	3 152	3 456	2 892	3 058	2 226	1 348	1 661	41
Musikk		5 094	5 177	4 791	4 825	5 185	4 598	3 996	3 583	3 924	77
Narvik									7 374	4 872	66
Natur og helse	21 288	14 432	15 868	20 762	20 534	18 870	18 387	17 338	14 833	15 190	71
Psykologi og jus	7 731	7 247	7 632	8 808	7 798	6 667	7 438	6 328	5 277	5 675	73
Totalt	**87 659**	**100 623**	**97 704**	**91 870**	**91 388**	**88 920**	**96 741**	**89 785**	**79 618**	**86 358**	**99**

Sett på heile statistikkperioden viser alle utlånsstadene (tendens til) nedgang i utlånsstal. Ein viktig grunn til nedgangen er truleg den pågåande omlegginga frå fysiske til elektroniske fagressursar (sjå kapittel 3). Mest utprega er nedgangen på Museumsbiblioteket, på Kultur- og samfunnsfagbiblioteket og på Natur- og helsebiblioteket. Noko av nedgangen frå 2015 til 2016 har si årsak i ei endring i måten interne lån blir handterte på i det nye biblioteksystemet (sjå kapittel 4.4.2 nedanfor). Utlånsstadene som betener dei klassiske profesjonsfaga (jf. Hammerfest og Lærarutdanningsbiblioteket) har hatt ei meir stabil utvikling. På

[6] Siste kolonnen i tabellen viser kor stor del i prosent utlånet i 2017 utgjer av utlånet i det første året i statistikkperioden som vi har fullstendige data frå.

desse faga står trykte ressursar (først og fremst pensumlitteratur) framleis sterkare enn på dei klassiske disiplinbaserte faga.

Held vi oss berre til dei siste to statistikkåra, så kan vi konstatera ein liten oppgang i utlån av fysisk materiale på fleire utlånsstader.

I tillegg til det som er gjort greie for ovanfor, er fysiske fagressursar i bruk også utan at det blir registrert noko utlån på dei. Det skjer t.d. ved at ressursar blir brukte eller kopierte i biblioteket.

4.4.2 Interne lån

Etter overgang til nytt biblioteksystem blir interne lån berre registrerte på utlånsbiblioteket, ikkje på eigarbiblioteket. Om altså ein brukar i Alta bestiller ei bok som biblioteket i Harstad har, så blir boka send til Alta, og lånet blir registrert der, ikkje i Harstad. Desse tala er inkluderte på dei respektive utlånsstadene i utlånsstatistikken ovanfor, og for brukaren opptrer UB som éi felles eining på UiT. Det kan her likevel vera nyttig å sjå på kva bibliotek dei interne låna kom ifrå. Tabell 9 gjev eit oversyn over interne lån gruppert etter eigarbibliotek. 2016-tala for Harstad og Narvik er mangelfulle pga. samanslåing av biblioteksystemet.

Tabell 9: Interne lån

Eigarbibliotek	2016	2017
Alta	1 321	1 828
Hammerfest	542	935
Harstad	440	1 363
Kultur og samfunn	1 545	2 119
Kunstakademiet	23	17
Lærarutdanning	1 145	1 373
Museum	602	581
Musikk	47	64
Narvik	277	1 059
Natur og helse	723	948
Psykologi og jus	414	500
Totalt	**7 079**	**10 787**

4.4.3 Fjernlån

Dette avsnittet handlar om fjernlån, dsv. fysisk materiale (mest bøker) som UB har lånt ut til andre bibliotek, og artikkel- og bokkapittelkopiar som UB har sendt til andre bibliotek gjennom fjernlånsordninga. Fjernlån som UB har teke imot frå andre bibliotek, kallast for innlån og er omtalt i neste avsnittet.

Figur 19 viser utviklinga av fjernlån i perioden 2008-2017. Fjernlånet har hatt ein markant nedgang i heile statistikkperioden. Mellom 2008 og 2017 er fjernlånet blitt meir enn halvert. Det dramatiske stupet i 2015 og 2016 skuldast stans i fjernlån og redusert fjernlån i samband med innføring av nytt biblioteksystem, og innkøyringsproblem med den nye fjernlånsløysinga. Men talet for 2017 er endå litt lågare, noko som stadfester den fallande tendensen.

Figur 19: Fjernlån

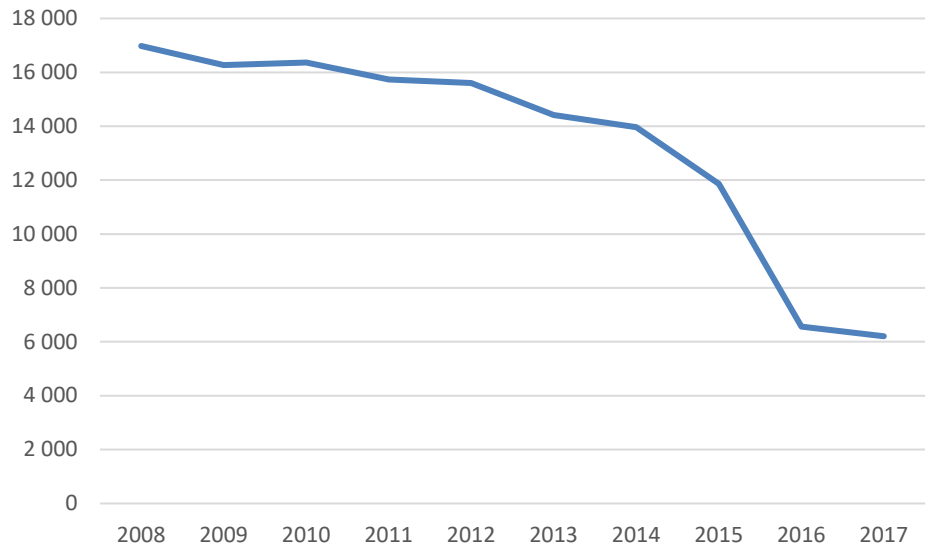

Tabell 10 viser tal på fjernlån per eigarbibliotek. Årstotalane på utlånsstad stemmer ikkje heilt med dei som er rapporterte i det samla oversynet over fjernlån ovanfor. Det har si årsak til dels i overlappande tal pga. av omorganisering av bibliotek (t.d. blei Ingeniør og samtidskunst fordelt på Kunstakademiet og Natur og helse), og til dels i at nokre fjernlån er registrerte på felles kode, som ikkje er med her.

Det er Kultur- og samfunnsfagbiblioteket som står for brorparten av fjernlånet. Før 2014 var godt over helvta av bøkene UB lånte ut på fjernlån frå Kultur- og samfunnsfagbiblioteket. Frå 2014 var denne delen litt mindre enn halvparten.

Tabell 10: Fjernlån per eigarbibliotek

Eigarbibliotek	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Alta						326	2 174	2 125	720	715
Hammerfest						102	578	828	213	191
Harstad									195	318
Ingeniør og samtidskunst		200	246	330	228	159	57			
Kultur og samfunn	10 600	9 767	9 573	8 452	8 452	8 102	6 302	5 460	2 761	2 867
Kunstakademiet							26	21	23	14
Lærarutdanning		557	708	785	878	879	903	959	556	529
Museum	1 102	1 141	1 079	910	1 042	906	1 137	664	439	160
Musikk	71	105	56	102	64	62	57	71	57	40
Narvik								124	141	236
Natur og helse	1 827	1 524	1 480	1 594	1 635	1 284	1 456	1 740	652	597
Psykologi og jus	1 537	1 642	1 793	1 913	1 594	1 389	1 279	1 174	562	539
Totalt	**15 137**	**14 936**	**14 935**	**14 086**	**13 893**	**13 209**	**13 969**	**13 166**	**6 319**	**6 206**

Figur 20 viser tal på artikkel- eller bokkapittelkopiar som UB har sendt til andre bibliotek gjennom fjernlånsordninga. I likskap med fjernlånet av bøker viser også denne dokumentleveringstypen ein klart fallande tendens i statistikkperioden. Kopileveringa i 2017 utgjer litt meir ein tredjedel av 2008-verdien.

Figur 20: Utsende kopiar

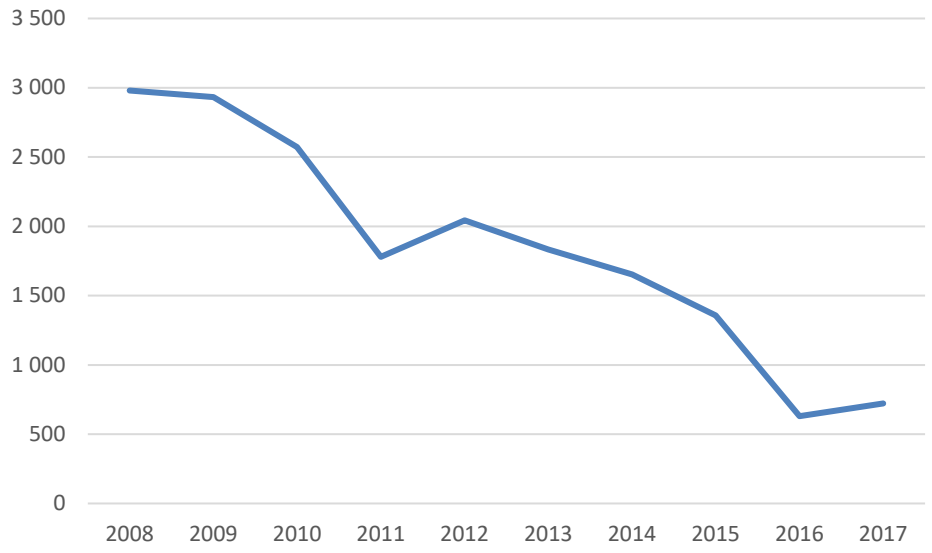

4.4.4 Innlån

Innlån er fysisk materiale (mest bøker) som UB har lånt ifrå andre bibliotek, og artikkel- og bokkapittelkopiar som UB har mottekne ifrå andre bibliotek gjennom fjernlånsordninga.

Figur 21 viser utviklinga av innlån i perioden 2008-2017.

Figur 21: Innlån

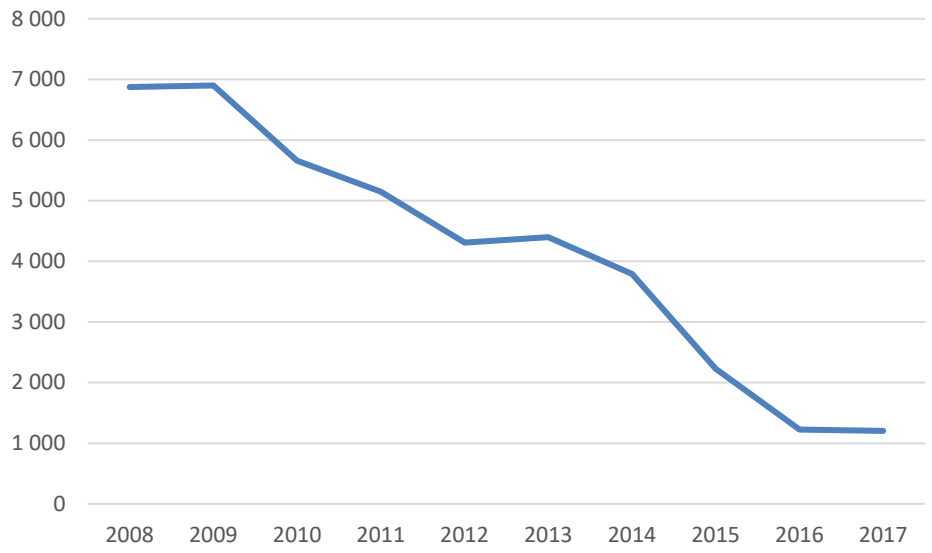

I likskap med fjernlånet viser innlånet ein jamn nedgang etter 2009. Innlånet i 2017 utgjer berre ein snau femtedel av innlånet i 2008.

Figur 22 viser tal på mottekne artikkel- og bokkapittelkopiar. Også her ser vi ein klar nedgang, ifrå snautt 4 000 kopiar i 2008 til litt over 700 kopiar i 2017.

Figur 22: Mottekne kopiar

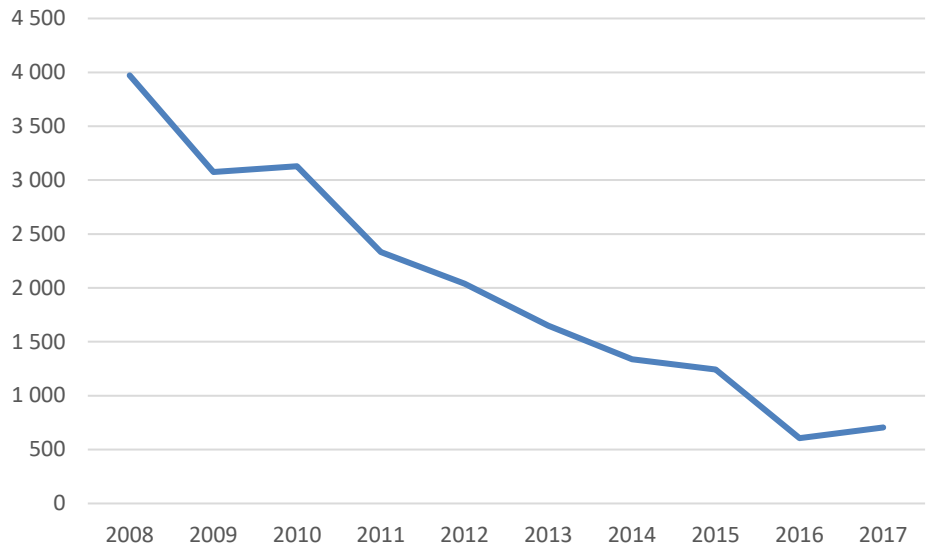

Nedgangen i både fjernlån og innlån har truleg fleire årsaker. Han kan for det første ha å gjera med den allmenne overgangen til elektroniske fagressursar. På den eine sida har UB fått tilgang til fleire elektroniske bøker og tidsskrift slik at behovet for innlån har gått ned. På den andre sida satsar også andre UB på elektronisk tilgang til fagressursar. Det finst per i dag ingen utlånsordning for elektroniske fagressursar mellom UH-bibliotek, og det inneber at UB i mindre grad kan få tak i ønskte ressursar via innlån. Ein annan faktor som kan ha bidrege til at talet på både fjernlån og innlån har gått ned er at vi har sett ei auka satsing på ope tilgjengelege fagressursar i dei siste ti-femten åra (sjå kapittel 5.3.2 om «Open Access»). Ei tredje årsak kan vera at elektroniske ressursar er meir synlege i det søkjesystemet Oria/Biblioteksøk, som blei innført i 2014. Systemet gjer det mogleg å søkja på både fysiske og elektroniske ressursar i eitt og same søkjegrensesnitt. For brukarar inneber det lettare tilgang til litteratur, og derfor har dei truleg mindre behov for å bestilla ressursar på fjernlån.

4.5 Bruk av dei elektroniske samlingane

UB har dessverre ikkje lange, pålitelege tidsseriar over bruk av elektroniske ressursar, korkje av elektroniske bøker eller tidsskrifter. Gamle tal på dette området er ei blanding av innhenta statistikk og enkle berekningar, og dei er derfor ikkje særleg eigna for å presentera utviklinga over tid. UB har som ambisjon å få oversikt over UBs samla bruk av elektroniske ressursar på sikt. Men vi er enno ikkje er heilt i mål med dette arbeidet, og i denne rapporten viser vi derfor berre bruk av utvalde delar av UBs porteføljе i 2017. Utvalet er gjort basert på pris eller tal på titlar på plattform, eller begge delar.

4.5.1 E-bøker

I figurane nedanfor har vi teke med 13 leverandørar av elektroniske bøker. Gjennom desse 13 leverandørane tilbydde UB totalt ca. 284 000 titlar i 2017. Dei utgjer over halvparten av UBs samla e-boktilbod på ca. 527 000 titlar.

Figur 23 viser korleis dei om lag 284 000 boktitlane fordeler seg prosentvis på dei 13 leverandørane.

Figur 23: Tal på boktitlar fordelt på leverandør i 2017

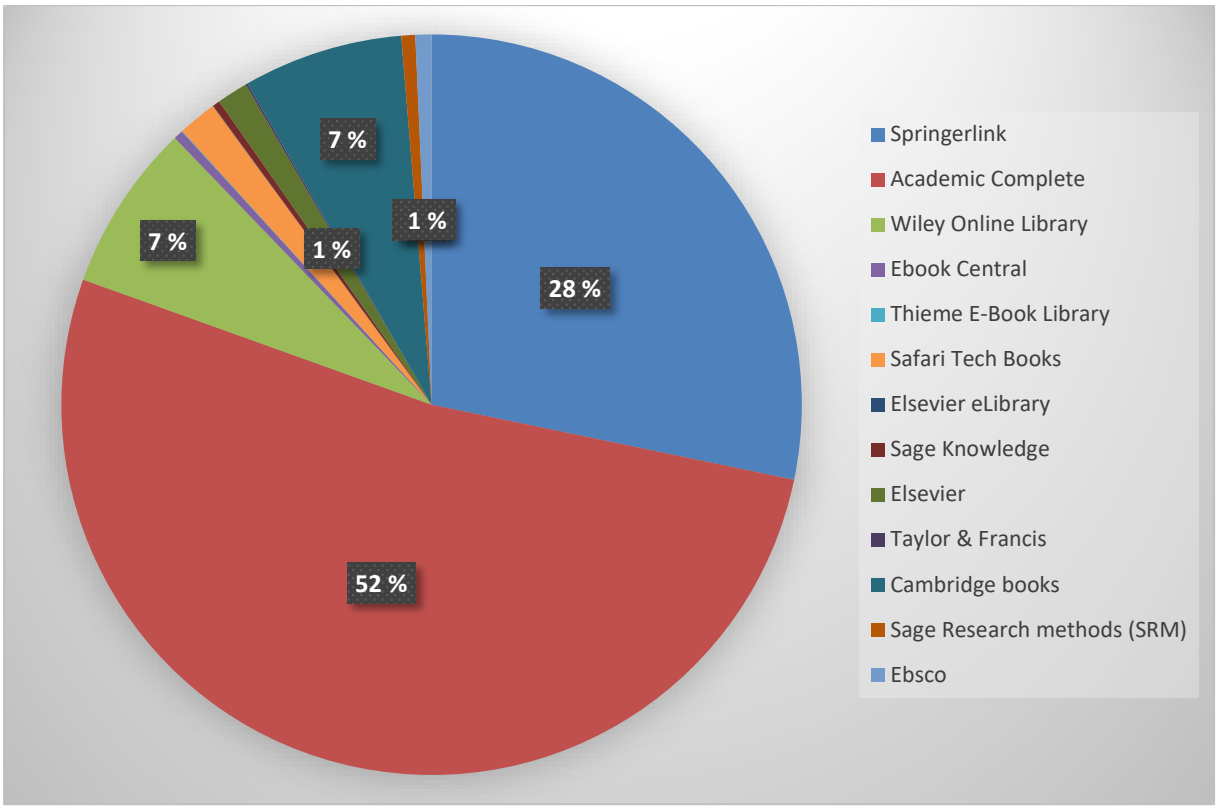

Figur 24 viser dei fire leverandørane som hadde flest kapittelnedlastingar i 2017.

Figur 24: Dei fire leverandørane med flest kapittelnedlastingar i 2017

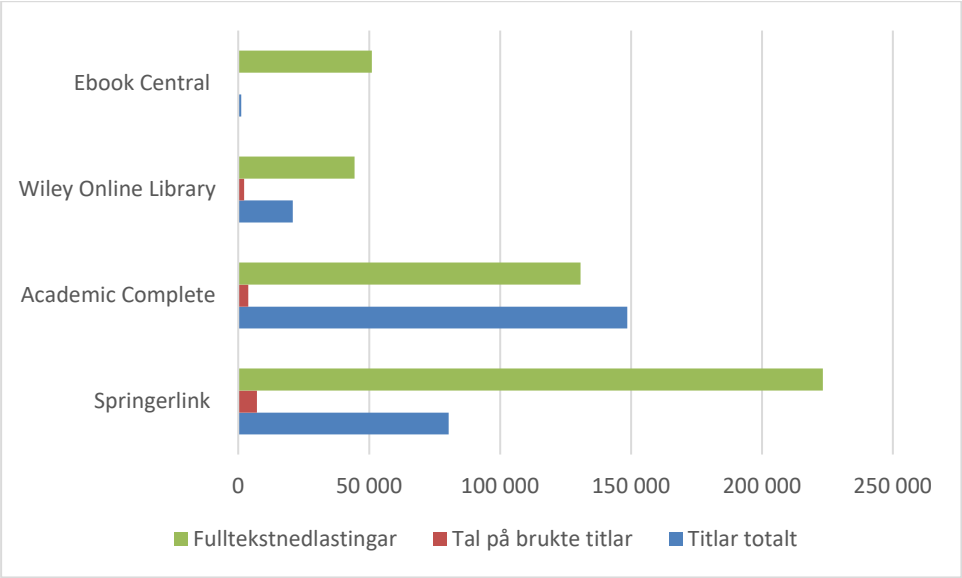

Figur 25 viser tal på kapittelnedlastingar hos dei andre leverandørane i utvalet.

Figur 25: Tal på kapittelnedlastingar hos dei andre leverandørane i utvalet

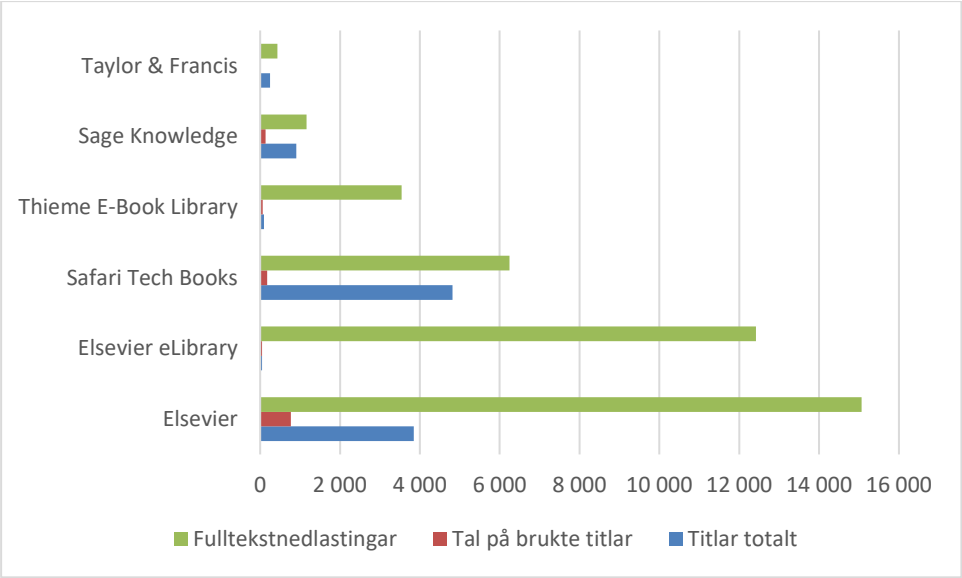

Figurane viser at det er svært få av titlane som UB tilbyr som blir brukte, men at dei få titlane som er i bruk, er mykje brukte:

- Berre 15 931 av 284 367 boktitlar blei brukte i 2017.
- 488 363 bokkapitlar blei lasta ned eller opna på skjermen i 2017.

Her må det nemnast at UB kjøper mange av desse titlane gjennom store e-bokpakkar, og ikkje som enkelttitlar.

4.5.2 Tidsskrift

For 2016 blei det lasta ned statistikk for alle abonnement med kostnader over 50 000 kr., eventuelt statistikk frå leverandørar vi betalte 50 000 kr. eller meir til. Det same blei gjort for 2017. Det har ikkje vore mogleg å enkelt finna ut kor mange titlar desse leverandørane totalt leverer. Derfor veit vi dessverre ikkje kor stor del titlane frå desse leverandørane utgjer av det samla talet på tidsskrifttitlar UB tilbyr. Det vi veit er at 75 % av litteraturbudsjettet gjekk til å betala for tidsskrifta vi har henta statistikk frå, dvs. ca. 33 mill. kr. av 44 mill. kr.

Figur 26 viser kor mange artiklar som blei lasta ned i 2016 og 2017 frå tidsskrift frå det nemnde leverandørutvalet. I 2017 blei kostnaden per artikkel 22,70 kr. eller ca. 2,5 euro.

Figur 26: Tal på nedlasta artiklar i 2016 og 2017 (leverandørar med abonnementskostnader på minst 50 000,- kr.)

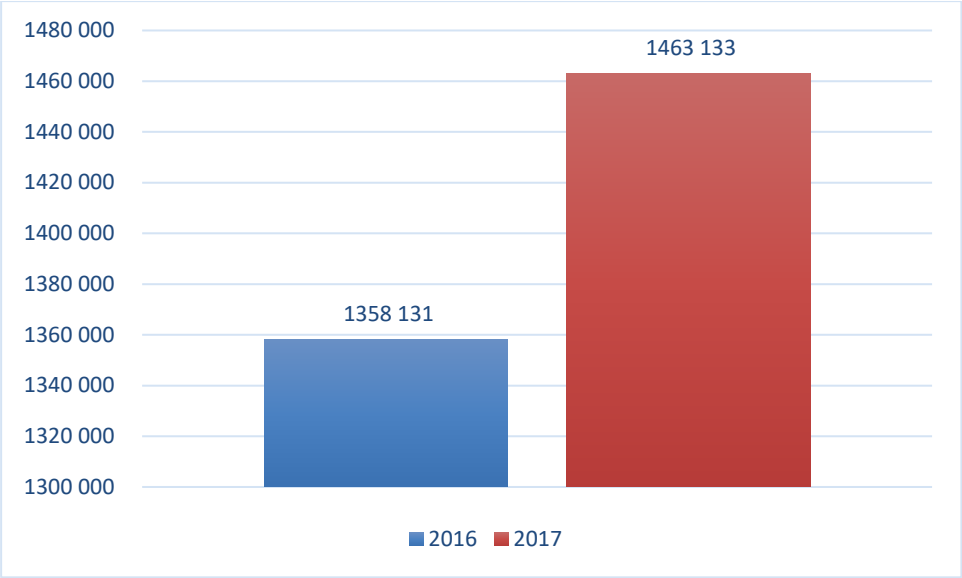

UB har kjøpt nokre store tidsskriftpakkar («Big Deals») gjennom nasjonalt konsortium. Dei fem største tidsskriftspakkane er presenterte i dei følgjande fem figurane.

Figur 27 viser kor stor del dei fem største tidsskriftspakkane utgjer av UBs totale tidsskriftsbudsjett.

Figur 27: Budsjettdel av dei 5 største tidsskriftspakkane

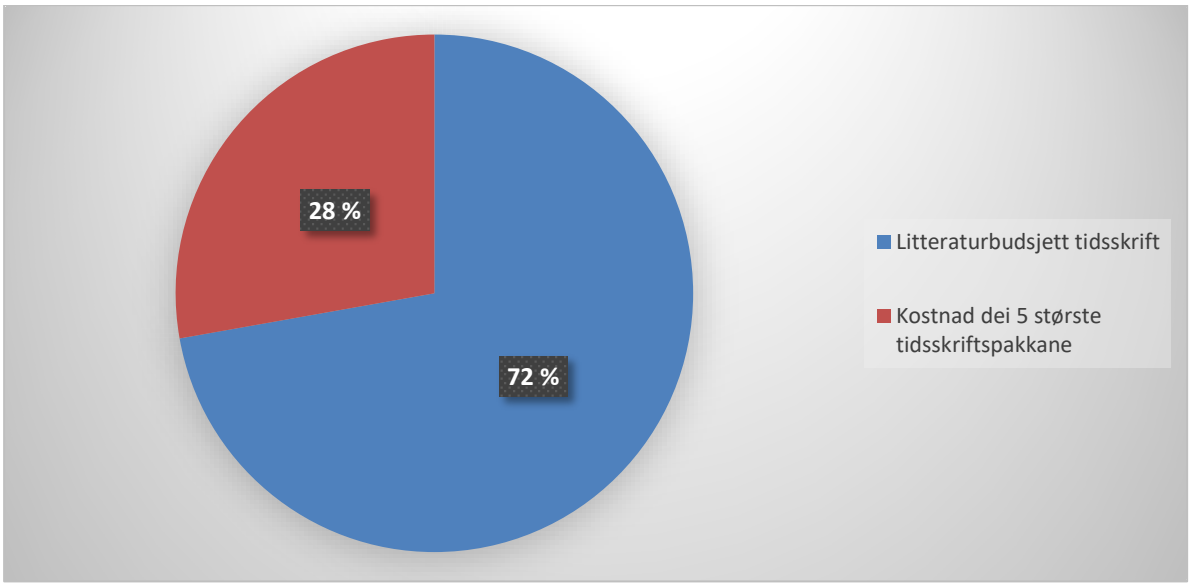

Figur 28: Kostnad for dei 5 største tidsskriftspakkane (NOK inkl. mva.)

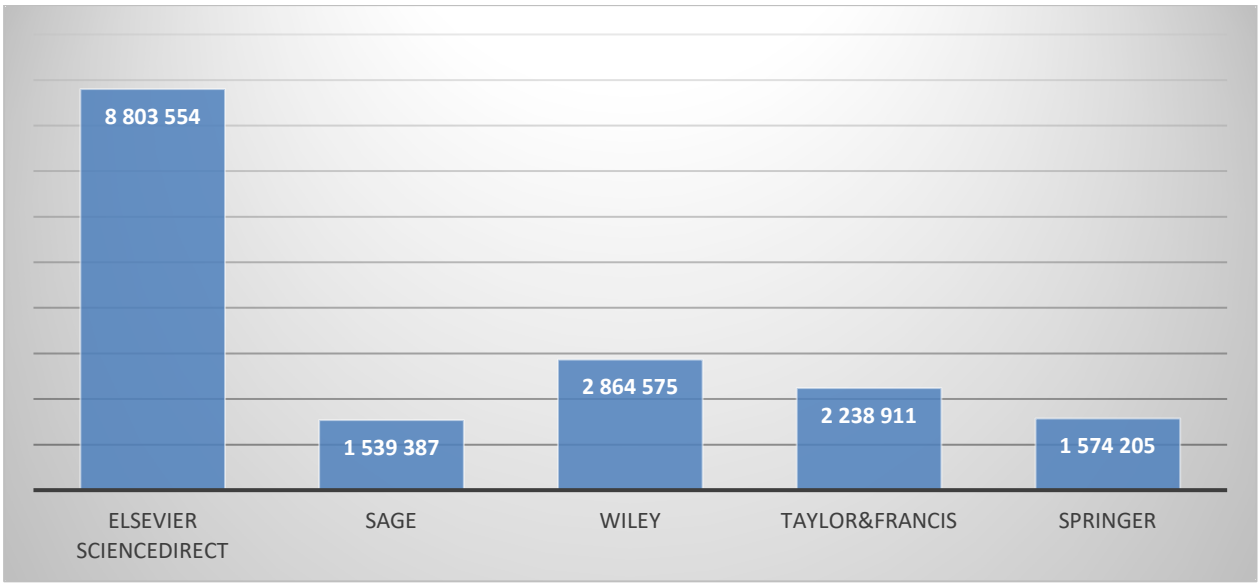

Figur 29 viser pris per artikkel i frå dei 5 største tidsskriftspakkane. Prisen inkluderer her berre kostnader vi hadde i 2017, men ikkje kostnader UB har hatt for desse pakkane i tidlegare år.

Figur 29: Pris per artikkel

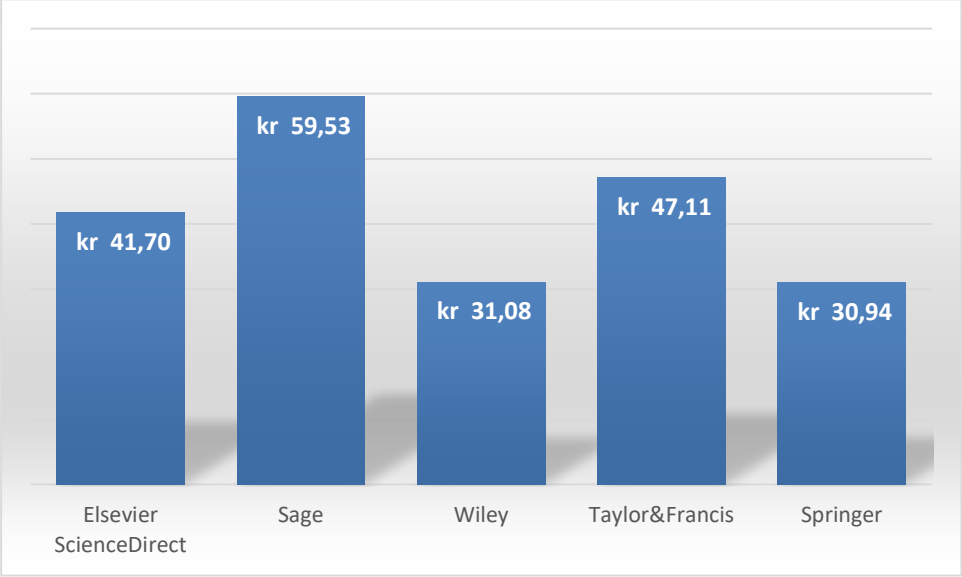

Figur 30: Artikkelnedlastingar frå dei 5 største tidsskriftspakkane

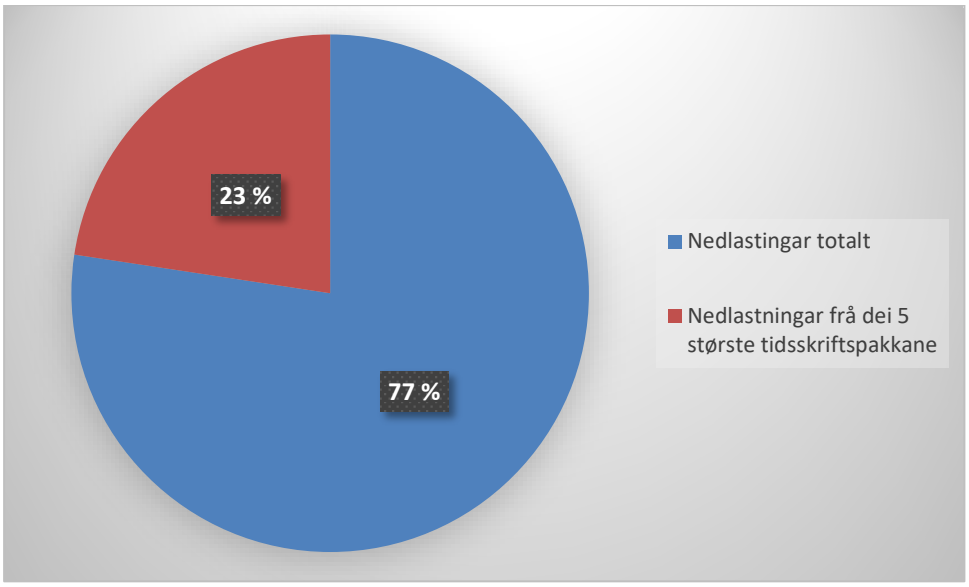

Figur 31: Artikkelnedlastingar frå dei 5 største tidsskriftspakkane

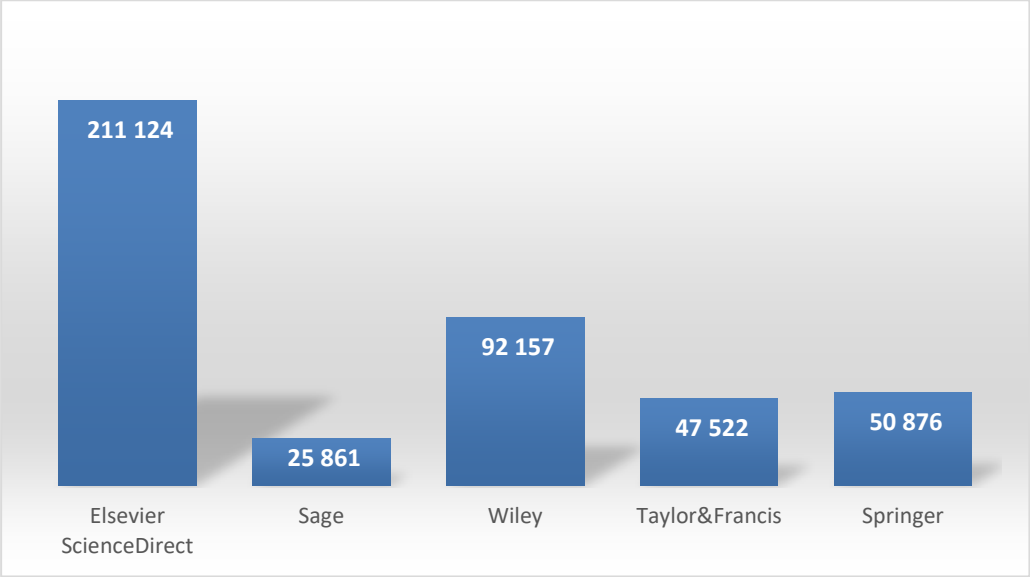

5 FAGLEG AKTIVITET

5.1 Opplæring

UB gjev ulike former for opplæring gjennom undervisning, rettleiing og informasjon. Tabell 11 viser kor mange arbeidstimar UB bruker på formalisert undervisning og rettleiing. I 2017 var det i alt 2 055 arbeidstimar. Det er ein auke på 33 % frå 2016.

Tabell 11: Undervisning og rettleiing (arbeidstimar)

	2016	2017
Undervisning (inkl. for- og etterarbeid)	1 419	1 863
Rettleiing	124	192
Totalt	**1 543**	**2 055**

5.1.1 Undervisning

Med undervisning meiner vi her formalisert undervisning i form av avtalte og som regel også annonserte kurs. For tida før 2014 har vi berre tal på timar. For 2013 manglar vi tal. Dei låge tala for 2014 skuldast truleg feilrapportering. Frå og med 2016 har vi meir detaljert statistikk som mellom anna skil på nivå på deltakarane. Grunnivå omfattar bachelorstudentar og opne kurs. Avansert nivå omfattar master- og ph.d.-studentar og tilsette.

Figur 32 viser tal på kurs som UB har gjeve per år i perioden 2014-2017, fordelt på nivå på deltakarane.

Figur 32: Tal på kurs

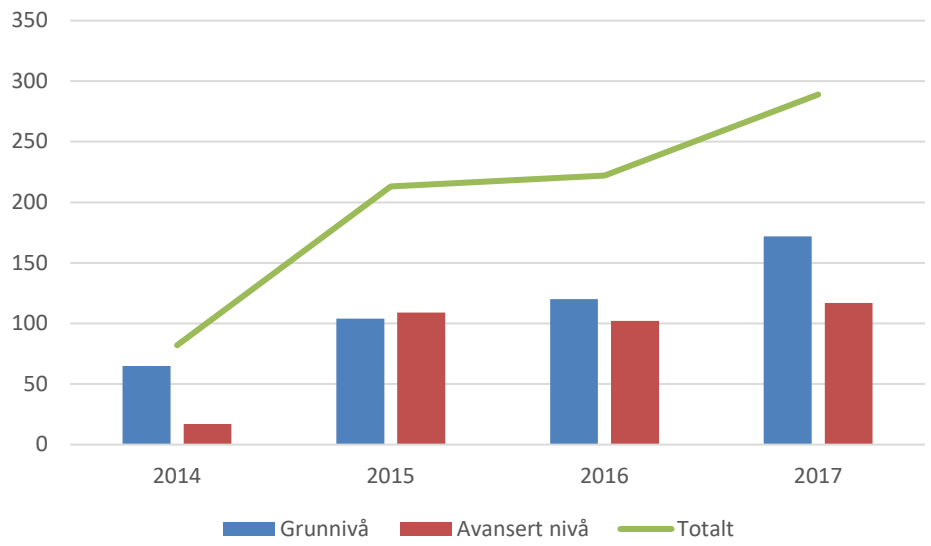

I figur 33 ser vi korleis undervisningstimane i 2016 og 2017 fordelte seg gjennom året. Nesten to tredjedelar (64 %) av undervisningstimane blei gjennomførte i haustsemesteret, medan litt over ein tredjedel (36 %) blei gjennomført i vårsemesteret.

Figur 33: Tal på undervisningstimar i 2016 og 2017 gruppert etter månad

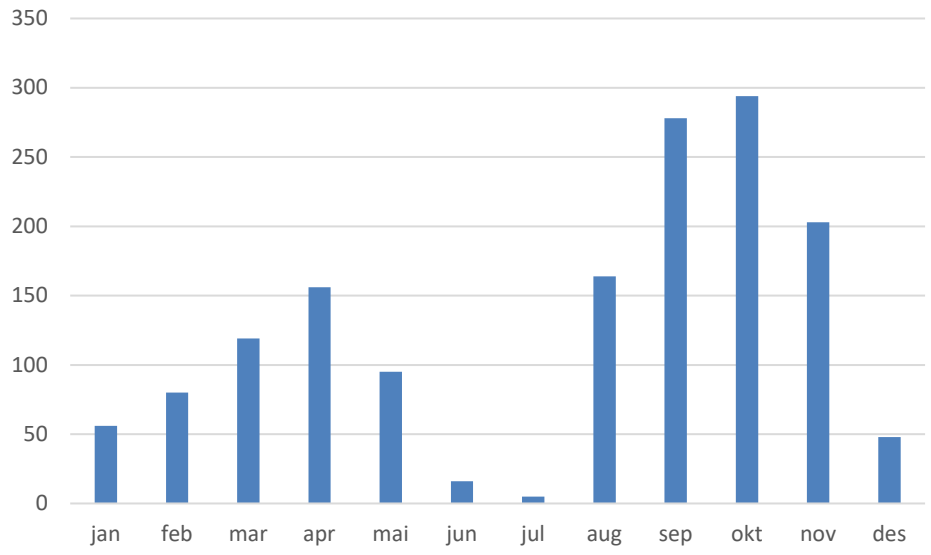

Tabell 12 viser tal på deltakarar på UB sine kurs per år i perioden 2014-2017. I 2017 var det i alt over 7 000 deltakarar på UB sine kurs. Det er dobbelt så mange som i 2016.

Tabell 12: Tal på deltakarar

	2014	2015	2016	2017
Grunnivå	1777	3308	2243	5475
Avansert nivå	165	1452	734	1619
Totalt	**1942**	**4760**	**2977**	**7094**

Tabell 13: Deltaking på kurs i regi av Universitetspedagogisk faggruppe

År	Program for pedagogisk basiskompetanse (mappeproduksjon via kurset/kursverksemd)	Forskings-rettleiing	Ph.d.-kurs	Seminarrekkje om mappeskriving	Evaluering av læring og undervisning*	Sum
2017	37	0	19	17		73
2016	29	21	31	10	18	109
2015	32	23	32		9	96
2014	26	22	30			78
2013	27	26	24			77
2012	24					24
2011	12					12
2010	28 (10 ved UNIS)	13				41
2009	4					4
2008	0	24				24
Sum	**209**					**528**

Tabell 14: Forhold mellom søkjar og opptak på Program for pedagogisk basiskompetanse

Kull	Tal på søkjarar	Tekne opp
2015/2016 (opptak september)	67	26
2016 (opptak januar)	52	27
2016/2017 (opptak september)	31	20
2017 (Harstad/Narvik)	25	18

5.1.2 Nettkurs

UB tilbyr fleire nettbaserte opplæringsressursar. Vi skal her sjå nærare på to av dei.

iKomp

iKomp er eit nettbasert kurs i informasjonskompetanse, særleg kjeldebruk og læringsstrategiar. Tabell 15 viser bruken av iKomp i 2016 og 2017.

Tabell 15: Bruk av iKomp

		2016	2017
Påmelde	**Norsk**	1 623	2 151
	Engelsk	310	106
	Totalt	**1 933**	**2 257**
Utskrivne kursbevis	**Norsk**	1 173	1 384
	Engelsk	22	32
	Totalt	**1 195**	**1 416**

Plagiat

Plagiat er eit nettbasert kurs i førebygging av plagiat. Kurset rettar søkjelyset mot metodar som kan hindra at studentar tyr til plagiat eller umedvite endar opp med å plagiera. Bruken av Plagiat i 2017 er oppsummert i tabell 16. Plagiat blei flytta til ny plattform etter 2016, og vi manglar derfor samanliknbare tal for 2016.

Tabell 16: Bruk av Plagiat

		2017
Påmelde	**Norsk**	104
	Engelsk	15
	Totalt	**119**
Utskrivne kursbevis	**Norsk**	38
	Engelsk	5
	Totalt	**43**

5.2 Publisering og formidling

Tabell 17 viser publiserings- og formidlingsaktiviteten til UB-tilsette i perioden 2013 til 2017. UB hadde færre resultat i 2017 enn året før. Noko av denne nedgangen skuldast truleg at ein produktiv formidlar gjekk av med pensjon i slutten av 2016.

Tabell 17: Tal på publiserings- og formidlingsresultat

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017
Tidsskriftspublikasjon	18	30	18	18	15
Konferansebidrag og fagleg presentasjon	20	32	46	37	35
Bok	6	2	3	1	2
Rapport/avhandling	6	0	6	6	4
Del av bok/rapport	19	8	11	11	3
Omsetjingsarbeid	0	0	0	0	1
Mediebidrag	0	5	0	0	1
Kommersialisering	0	0	0	0	0
Kunstnerisk og museal presentasjon	0	1	0	0	0
Kunstnerisk produksjon	0	1	0	0	1
Produkt	0	0	3	2	1
Informasjonsmateriale	0	0	2	5	2
Totalt	**69**	**79**	**89**	**80**	**65**

(Kjelde: Cristin)

5.3 Open vitskap («Open Science»)

5.3.1 Publiseringsfondet

UB forvaltar UiTs publiseringsfond, som gjev støtte til dekning av utgifter til forfattarbetaling i open access-tidsskrift. Fondet blei etablert gjennom tildeling i Universitetsstyrets budsjettfordeling for 2011, som ei oppfølging av etableringa av UiTs OA-retningsliner i oktober 2010. Tabell 18 viser kor mykje støtte fondet har gjeve frå 2011 til 2017, både i tal på publikasjonar og beløp i kroner.

Tabell 18: Utdelt støtte frå UiTs publiseringsfond

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Publikasjonar	23	38	69	94	98	154	212
Beløp	157 079	325 517	737 095	1 233 457	1 453 306	2 566 870	3 356 546

5.3.2 Open Access

Open access (OA) handlar om å gjera vitskapelege dokument ope og fritt tilgjengelege for alle. Gjennom forvaltninga av UiTs kunnskapsarkiv Munin (jf. 5.3.3), og UiTs OA-publiseringsløysing Septentrio (jf. 5.3.4) bidreg UB til at forskingspublikasjonar frå UiT blir gjorde ope tilgjengelege. Tabell 19 viser kor mange av UiTs publikasjonar som er ope tilgjengelege. Talet for artiklar totalt er DBHs tal på artiklar UiT er «med på». Gull-OA artiklar er her artiklar i tidsskrift som er opne. Total OA er tal på artiklar som er gjorde tilgjengelege i Munin, medan grøn OA er talet på artiklar i Munin som ikkje er gull-OA, altså artiklar i abonnementstidsskrift som vi har kunna gjera tilgjengelege.

Tabell 19: Utviklinga i gull-, grøn og total OA for UiT 2008–2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt tal på artiklar for UiT	874	992	1 059	1 194	1 285	1 284	1 361	1 533	1 637	1660
Gull-OA-artiklar	71	79	84	131	216	209	277	315	379	400
Gull-OA i % av total OA	8,1 %	8,0 %	7,9 %	11,0 %	16,8 %	16,3 %	20,4 %	20,5 %	23,2 %	24,1 %
Total OA	91	87	113	253	316	343	463	530	625	1023
Grøn OA (eigenarkivering)	20	8	29	122	100	134	186	215	246	623
Total OA-del	10,4 %	8,8 %	10,7 %	21,2 %	24,6 %	26,7 %	34,0 %	34,6 %	38,2 %	61,6 %
Grøn OA i % av total OA	2,3 %	0,8 %	2,7 %	10,2 %	7,8 %	10,4 %	13,7 %	14,0 %	15,0 %	37,5 %

Tabell 20 viser den totale OA-delen på dei ulike einingane på UiT.

Tabell 20: Total OA per fakultet i 2017

Eining	Publiserte artiklar	Artiklar i Munin	OA-del
Adm	3	2	66,7 %
Helsefak	748	430	57,5 %
NT-fak	343	242	70,6 %
HSL	187	90	48,1 %
BFE	293	212	72,4 %
Kunstfak	0	0	0,0 %
Jur.fak.	25	9	36,0 %
IRS-fak	26	17	65,4 %
IVT-fak	51	35	68,6 %
TMU	32	22	68,8 %
UB	8	7	87,5 %
Barnevern	5	3	60,0 %
UiT totalt	**1 721**	**1 069**	**62,1 %**

5.3.3 Munin

UB forvaltar Munin, kunnskapsarkivet til UiT. Arkivet starta opp i 2006. Figur 34 viser bestandsutviklinga dei siste ti åra gruppert etter publikasjonstype.

Figur 34: Bestandsutvikling i Munin 2008-2017

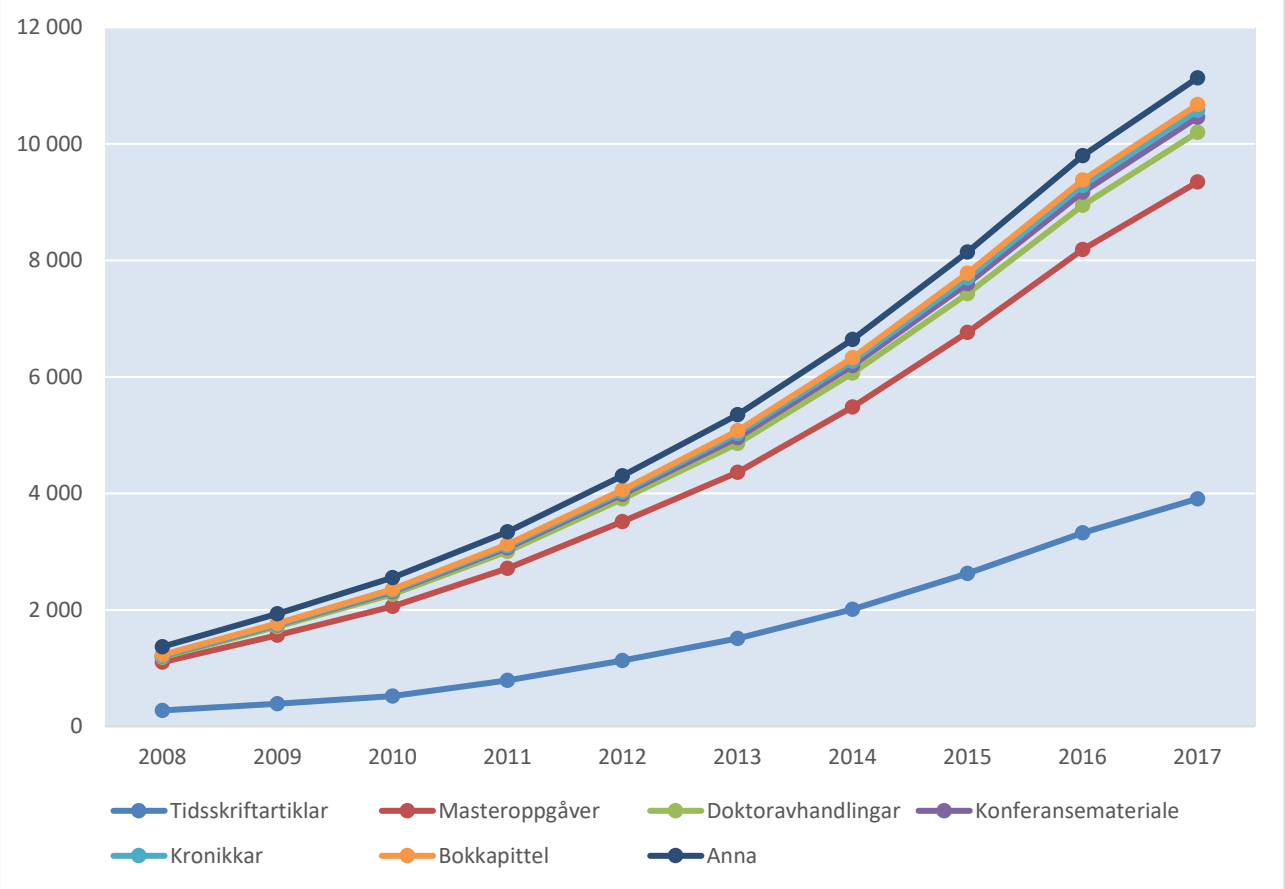

I Munin blei det i 2017 registrert 5 065 577 sidevisningar (eksl. nedlastingar), 1 269 894 postvisningar og 2 146 532 filnedlastingar. Automatisk trafikk («bot-trafikk») er forsøkt halde utanfor – sjølv om vi ser ein del trafikk som neppe er menneskegenerert. Desse tala er difor nokså rettleiande.

5.3.4 Septentrio

UB forvaltar UiTs publiseringsteneste, Septentrio Academic Publishing (SAP), som gjev ut tidsskrift og seriar med tilknyting til UiT. Tabell 21 gjev eit oversyn over innhaldet i Septentrio.

Tabell 21: Tidsskrift/seriar i Septentrio Academic Publishing

Tidsskrift/serie	**Telj-ande[7]**	**Felt**	**I DOAJ[8]**	**SAP-innhald frå**
Borealis	1	Spansk lingvistikk	DOAJ Seal	2012
NAMMCO Scientific Publications	1	Nordatlantiske marine pattedyr	DOAJ Seal	1998
Nordisk tidsskrift for helseforskning	1	Helsefag	DOAJ Seal	2009
Nordlit	1	Litteratur- og kulturfag	DOAJ Seal	1997
Nordlyd	1	Lingvistikk	DOAJ Seal	2003
Poljarnyj vestnik	1	Slavistikk	DOAJ Seal	1998

[7] 1 = teljande på nivå 1, «Nei» er seriar som ikkje er teljande i kanalregisteret.
[8] «DOAJ seal» tyder at serien har kvalifisert seg som et OA-tidsskrift på høgt OA-teknisk nivå. Av 8 norske tidsskrift med denne anerkjenninga er 7 publisert via Septentrio. «Nei» gjeld seriar som ikkje kvalifiserer til opptak i DOAJ.

Rangifer	1	Rein og reindrift	DOAJ Seal	1981
Sjuttonhundratal	1	Historie: 1700-tallet	Nei	2004
Aurorae Borealis Studia Classica	Nei	Historie: Vitskapshistorie	Nei	2016
Nordic Perspectives on Open Science	Nei	Open Science	Nei	2015
Ravnetrykk	Nei	Varia, humaniora	Nei	1997
Samisk senters skriftserie	Nei	Humaniora, samfunnsfag	Nei	2012
Septentrio Conference Series	Nei	Konferansepresentasjonar m.m.	Nei	2010
Septentrio Educational	Nei	Læremateriell m.m.	Nei	2001
Septentrio Reports	Nei	Rapporter, notata m.m.	Nei	2001

Tabell 22 viser tal på fulltekstnedlastingar frå Septentrio[9].

Tabell 22: Fulltekstnedlastingar frå Septentrio

Fulltekstnedlastingar	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Borealis	2 604	79	507	9 133	13 311
NAMMCO Scientific Publications	1 923	148	539	13 628	13 215
Nordisk tidsskrift for helseforskning	30 110	729	2 246	30 937	39 214
Nordlit	70 644	2 273	3 053	66 293	56 260
Nordlyd	41 464	1 470	1 163	22 777	21 776
Poljarnyj vestnik	4 252	110	249	9 104	8 948
Rangifer	129 234	5 035	3 163	93 763	80 971
Sjuttonhundratal	4 445	179	653	20 690	17 005
Aurorae Borealis Studia Classica				49	223
Nordic Perspectives on Open Science				812	887
Ravnetrykk			11	202	291
Samisk senters skriftserie	817	18	26	775	591
Septentrio Conference Series			220	8 907	10 693
Septentrio Educational			28	981	1 217
Septentrio Reports			95	1 083	1 671
Totalt	**285 493**	**10 041**	**11 953**	**279 134**	**266 273**

[9] Tal på fulltekstnedlastingar er henta frå programvara for Septentrio. Tal for 2013 byggjer på eit eldre verktøy der automatiske nedlastingar (såkalla «bot»-trafikk) ikkje er godt eliminert slik at det er ei viss overrapportering På grunn av feil i ei omlegging har vi for 2014 berre tal for delar av januar, for 2015 berre sporadiske tal, medan vi har gode tal for 2016 frå slutten av januar. 2016 er altså ikkje heilt komplett.

5.3.5 UiT Open Research Data

UB forvaltar UiTs arkiv for opne forskingsdata, UiT Open Research Data. Arkivering og deling av forskingsdata er eit nytt område for UH-institusjonar i Noreg, og UiT Open Research Data var ved lanseringa det første institusjonelle forskingsdataarkivet i Noreg. Tabell 23 viser tal på publiserte datasett i UiT Open Research Data.

Tabell 23: Publiserte datasett i UiT Open Research Data

2014	2015	2016	2017	Totalt
22	12	32	37	103